

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

AARS OG VOSS'S LATIN- OG REALSKOLE

INDBYDELSESSKRIFT

1884

INDBYDELSESSKRIFT

TIL

DEN OFFENTLIGE EKSAMEN I JUNI OG JULI 1884

VED

AARS OG VOSS'S LATIN- OG REALSKOLE.

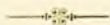
KRISTIANIA.

TRYKT HOS W. C. FABRITIUS.

1884.

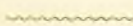
Indhold.

	Side.
Skolens Luther-fest den 10de november 1883 . . .	3—26
Skole-efterretninger	27—78
Skolens lærere	28
Klasseinddeling og disciplin	31
Fagfordeling	31
Undervisningen	36
Afgang til universitetet 1883	58
Middelskolens afgangseksamen 1883	62
Om skolepenge og fripladse	69
Blandede meddelelser:	
1) Examen artium ved skolen	71
2) Om nogle reglementariske bestem- melser	72
3) Om den latinske udtale	74
Eksamenstabel	79—106

Skolens Luther-fest

den 10de november 1883.

Firehundredaarsdagen efter Dr. Martin Luthers fødsel blev i overensstemmelse med kirkedepartementets opfordring til landets skoler ogsaa hos os høitideligholdt ved en mindefest.

Da skolens gymnastiksal, hvor festen holdtes, ikke kan rumme mere end høist 800 mennesker, og vi ved denne anledning gjerne vilde indbyde elevernes forældre og nærmeste paarørende, kunde af de lavere klassers disciple (nedenfor 4 M.) ikke andre faa adgang end de, som var med i sangkoret.

För festen blev til samtlige skolens disciple uddelt et sanghefte (1 ark liden folio), der var udgivet for delvis at benyttes paa festdagen og tillige for at være et mindeblad om den. Det har følgende indhold:

- I. Den »ambrosianske lovsang« (Te Deum laudamus) i den latinske grundtekst, aftrykt efter *Skaars Norsk salmehistorie* I, 20 fg.
- II. Et sammendrag af *Landstads* oversættelse af samme hymne (salmebogen nr. 10).
- III. Salmen »Vor Gud han er saa fast en borg« i den tyske grundtekst, aftrykt bogstavret efter *Philipp Wackernagels* »Das deutsche Kirchenlied« III, 20.
- IV. Den ældste danske oversættelse af samme salme (i »Malmö-salmebogen« af 1553), aftrykt bogstavret efter *Skaars Norsk salmehistorie* I, 623.
- V. En for leiligheden udarbejdet ny oversættelse af samme salme.
- VI. *Grundtvigs* sang »Luthers minde«.

Til den bestemte tid, lørdag 10de november kl. 12, samledes skolens lærere, disciplene og de øvrige indbudne i saa stort antal, som der paa nogen maade kunde rummes, i gymnastiksalen, der med bistand af hr. genremaler *Wilh. Larsen* var dekoreret med en mængde velvillig udlaante flag. Over talerstolen, der var smykket med grønt, hang Martin Luthers billede i oljetryk. Festen indledes med, at et stort kor af de ældre og yngre disciple under ledelse af gymnasie-klassernes sanglærer, hr. *Thorvald Lammers*, afsang nr. II i det ovennævnte hefte:

O store Gud, vi lover dig,
vi siger tak evindeligt!
Al verden sander det og ved,
at du er Gud af evighed.

Al engles hob og himlens hær
lov, tak og pris for thronen bær,
og sangen af serafim gaar
saa langt, som himlens hvælving naar:

»Du hellig, hellig, hellig er,
Gud Zebaoth, vor herre kjær,
og fuld er himlen al og jord
udaf din guddoms ære stor«.

Profeter og apostler glad
og dine vidner, rad paa rad,
de staar for dig i livsens sal
med takkesang i tusendtal.

Din kristenhed paa denne jord
bekjender dig og paa dig tror
som Faderen af evighed,
hvis magt ei maal og ende ved,

Og Sönnen, den enbaarne, som
 fra dig til verdens frelse kom,
 samt Helligaand, vor tröster sand,
 höilovet over alle land.

O Kriste, dödens brod du bröd
 og vandt os livet ved din död.
 Thi hjælp os nu, vær deres tröst,
 som du saa dyre har forløst!

Red os et rum i himmerig
 blandt dem, som samlet er hos dig!
 Dit folk til hjælp, o Kriste, kom,
 velsign din arv og eiendom!

Gud være os miskundelig,
 som vi og haabet har paa dig!
 Vi tror derpaa og tröstes ved,
 vi rokkes ei i evighed.

Derpaa holdt skolebestyrer Aars følgende tale:

»Den sang, vi nu har sunget, er den kristne menigheds 1500 aar gamle lovsang, hvori den bekjender sin tro, beder om Guds naade og udsynger sit store haab. Og vi har god grund til at begynde vor fest idag med denne sang. Thi festen er jo til minde om **Martin Luther** og hans gjerning, og Luthers gjerning er i en hovedsum denne, at han blev det store redskab til at fornye og gjenoprette den gamle kristendom, det nye testaments kristendom, hvis væsen og kraft er troen paa Guds naade i Jesus Kristus.

Der skede ved ham vistnok et stort brud i kirken, men et brud, som paa samme tid netop var en gjenforening, en sammenknytning af den nye tids kristendom med den gamle, den hellige almindelige kirkes.

Thi vistnok var denne kristendom ikke forsvundet fra jorden, — den har altid havt sine levende vidner, vi kjender mange saadanne ogsaa inden pavekirken, vi kjender Luthers store forløbere i de forskjellige lande, og mange, mange flere saadanne vidner har der været, som vi ikke kjender; — men jeg tror dog ikke, det kan negtes, at den saakaldte katholske kirkes lære og religiøse praksis lod megen plads aaben for, hvad der netop er væsentligt i hedenskabet, paa den ene side egenretfærdighed og stolen paa menneskelige kræfter og paa den anden side dyrkelsen af mange guder. Vistnok rummes dette kun altfor meget ogsaa hos os, ogsaa i vore egne hjerter; men principet er dog brudt ved reformationen med dens protest mod catholicismens stolen paa menneskelige gjerninger, mod dens blinde underkastelse under menneskelige autoriteter og mod dens helgendyrkelse. Det apostoliske arbejde, at gjøre folkene til Jesu disciple, kom i den katholske kirke ind i et skjævt og farligt spor, idet den mere og mere lempede sig efter hedenskabet, som ingenlunde var udryddet. Og i den tid, som gik forud for Luthers, var der skeet en storartet gjenoplivelse af oldtidens kultur; dens sprog, litteratur, kunst, dens hele aandsliv kom ligesom frem paany og blev en magt i udviklingen; dette blev vistnok i mange maader til velsignelse, og særlig tjente det til at give reformationen selv uundværlige hjælpemidler; men paa samme tid fik ogsaa hedensk tankegang og livsanskuelse nyt liv blandt de dannede og lærde og blev paa en maade godkjendt baade af kirken og videnskaben. Ved reformationen — og især ved den lutherske reformation — blev hint apostoliske arbejde optaget i en renere troens aand, med større inderlighed og derfor med større virkning end nogensinde før.

Det er underligt at tænke paa, hvorledes i disse dage inden den hele evangeliske kristenhed gamle og unge strømmer sammen for at bekjende sin kirkes tro, for at takke Gud for

hans store velgjerninger mod den og for at bede ham om fortsat naade. Og saasandt vi gjerne vil höre denne kirke til, maa vel ogsaa vi gjerne ville være med i dette kor.

Imidlertid — kirkens fest skal vi feire imorgen. Idag er det skolerne i vort land, som holder Luther-fest. Men ligesom der er en inderlig forbindelse mellem kirken og skolen, en forbindelse, som ikke blot er en historisk, men ligger i begges væsen og opgave, saaledes er der en uopløselig sammenhæng mellem Luthers betydning for skolen og hans gjerning i kirken. Den fest, som rundt om i vort land holdes idag, faar derfor først sin fulde forklaring ved den, som feires imorgen, eller rettere: begge tilsammen udgjör i grunden én eneste fest og bör opfattes saaledes.

Ved den del af festen, som holdes i skolerne, er det naturligt, at der fortrinsvis blir talt om Luthers betydning for skolen, og saa vil ogsaa her ske. Men som en indledning til dette vil vi dog først gjenkalde os mindet om nogle hovedpunkter i Luthers eget liv og navnlig om hans barndoms- og ungdomsliv.

Festen til minde om Martin Luthers födsel omfatter medrette begge disse dage. Det var nemlig natten mellem den 10de og 11te november 1483, at han blev födt i *Eisleben*. Kort efter flyttede familien til *Mansfeld*, og her tilbragte da Luther sine første barneaar i et tarveligt, gudfrygtigt hjem. Hans forældre var helt igjennem veltænkende folk, omhyggelige for sine börns opdragelse, men strenge til overmaal. De religiöse indtryk, han fik, var mest skikkede til at fylde hans sjæl med skræk baade for Gud og djævelen og med alleslags overtroiske forestillinger. Og i den skröbelige skole, han gik i, var det vist ikke meget opmuntrende at være; i det mindste hændte det engang, at han paa én formiddag fik 15 gange prygl, og det endda »ufortjent«; undervisningen gik mest ud paa at lære udenad budene og troen samt latinske vers og

bønner, desuden latinsk grammatik, skrivning og regning og formodentlig endel legender eller fortællinger om helgener.

Da Luther var 14 aar gammel, kom han til *Magdeburg* for at gaa i en skole, hvor han kunde lære mere. Men her havde han sørgelige dage; hans forældre kunde ikke understøtte ham, saa han maatte kummerlig tjene sit brød ved at synge for dørene. Aaret efter flyttede han til *Eisenach*, hvor det i begyndelsen saa lige mørkt ud; men snart fandt han her et godt hjem hos familien *Cotta*, som tog sig kjærlig af ham.

Til denne tid havde Luthers barndom været tung og trist; men det viste sig siden, at ogsaa dette var til det gode; han siger selv derom, at »tarvelig føde giver sundhed og kraft, armod kan styrke i tilliden til Gud, og ungdommen har gavn af at gaa noget igjennem og kues.« Alle de tunge og alvorfulde indtryk fra barneaarene har vel ogsaa virket med til at give hans sind dets alvorlige, indadvendte retning, hvorved han blev saa modtagelig for den guddommelige lovs røst; derved forberedtes i ham den grundige *s y n d s e r k j e n d e l s e*, som førte til de store aandelige kampe, hvorigjennem han vandt *t r o e n*.

Men, som sagt, i Eisenach fik han bedre, roligere dage, og uden det var maaske hans kraft bleven tidlig brudt. Her fik han ogsaa en langt bedre *u n d e r v i s n i n g*. Rektoren i franciskanermunkenes skole i Eisenach, *Johannes Trebonius*, var baade en lærd mand og en dygtig og forstandig lærer, som behandlede sine disciple med höflighed, noget som dengang nok ikke var meget sedvanligt. Det fortælles, at han hver morgen, naar han kom paa skolen, tog hatten af, idet han hilste paa gutterne, og forlangte, at hans medlærere skulde gjøre det samme; »thi«, sagde han, »mellem disse gutter sidder folk, af hvem Gud gjør borgermestere, kanslere, doktorer og övrighedspersoner, skjönt I ikke nu ser det; disse burde I

billigen vise ære.« — Og var Trebonius en fortræffelig lærer, saa var ogsaa Luther en udmerket discipel.

Efter 3 aars skolegang her kom han, 18 aar gammel, til universitetet i *Erfurt*. Nu var hans fader bleven en noksaa velstaaende mand, saa han kunde give sønnen tilstrækkelig understøttelse. Og Luther brugte sin tid godt. Med stor interesse læste han især de latinske klassikere og studerede derhos retsvidenskab og den »skolastiske« filosofi. Men her fik han ogsaa for første gang se en bibel (i latinsk oversættelse), til sin store glæde, og den og de gamle kirkefædre blev hans kjæreste studium.

I aaret 1505 tog han magistergraden; men kort efter var det forbi med hans studentertilv. Som I vel alle ved, gik han i kloster, kun 22 aar gammel, ifølge et løfte, han i en sterkt bevæget stund havde gjort, og dreven af trang til at vinde Guds velbehag ved forsagelse af verden og ved gode gerninger. Med stor samvittighedsfuldhed opfyldte han sine strenge pligter som munk og paalagde sig mangeslags plager. Ved siden deraf fortsatte han med iver sine studier. Men i sin samvittighed havde han endnu liden fred, og de legemlige og sjælelige anstrengelser og sterke anfægtelser var ofte nær ved at overvælde ham. Hans ordens foresatte, *Staupitz*, blev ham dog til stor hjælp i hans aandelige nød. Efter hans ønske og opmuntring var det ogsaa, at han 1507 lod sig vie til prest og begyndte at prædike og det følgende aar blev kaldet til professor ved det nye universitet i *Wittenberg*. Fra først af maatte Luther (ligesom Holberg) meget mod sin lyst foredrage filosofi; men allerede aaret efter tog han en lavere theologisk grad og begyndte at holde forelæsninger over bibelen.

Et aars tid senere (1510) blev han i sin munkeordens anliggender sendt til *Rom*. Det blev en skjebnesvanger reise. Her begyndte hans øine at oplades for pavedømmets og den

katholske kirkes store skrøbeligheder; havde han ikke med egne öine faaet se al den aandelige elendighed, som der raadede, saa havde han vel ikke gennemfört den kamp, han senere optog. Og paa hjemveien fra Rom var det, at han under en farlig sygdom fik fuldt lys i sit indre over det ord, hvori han alt i flere aar havde ligesom skintet den sandhed, han trængte til for at vinde aandelig fred, dette ord i Romerbrevet (1,17): »den retfærdige af tro skal leve«. Og ikke længe efter hans hjemkomst (i 1512) fik Staupitz ham bevæget til at tage den theologiske doktorgrad, hvorved han maatte »sverge til sin allerkjæreste hellige skrift og love troligen at ville prædike og lære den rent og uforvansket«.

Luthers forberedelse til det store verk, han skulde faa at gjøre, fortsattes endnu i flere aar gennem studier og rige aandelige erfaringer; men allerede nu, omkring det 30te aar, er han i grunden opdragen og kaldet til det, han skulde blive, kirkens reformator. Han havde nu klarhed over sit forhold til Gud, havde selv fundet og tilegnet sig »Guds retfærdighed aabenbaret i evangeliet«, det er — som han selv siger, idet han taler om sin opdagelse af meningen med dette Pauli ord, der længe havde plaget ham, — »ikke den retfærdighed, som Gud selv har, men den, i hvilken Gud af naade og idel barmhjertighed retfærdiggjør os formedelst troen«. Dette havde han nu fundet og dermed faaet det indre kald, troens og kjærlighedens kald til at vise sine brödre den samme vei, og i sin doktorværdighed havde han tillige det ydre kald: »hvorledes skulde jeg ellers,« siger han, »naar jeg ser den store uro og tvedragt, som min lære har opvakt i verden, kunne stille min samvittighed tilfreds? hvad skulde jeg svare djævelen, naar han vil gjøre mig angst og bange med det spørgsmaal: »hvo har befalet dig dette?«, dersom jeg ikke ordentligen var bleven indsat til lærer i theologien og ikke med ed havde forpligtet mig til at ville

bevare den hellige skrifts lære ren og uforfalsket? Men nu kan jeg trøstigen kaste alle disse sorger paa Herren, som har gjort mig til lærer og paalagt mig denne forpligtelse og alt-saa har vidst og villet, at saa megen bevægelse deraf skulde komme.«

Ved Luthers følgende liv og gjerning kan vi ikke dvæle længe. Vi faar nøie os med at mindes dette, at han mere og mere fik syn paa pavekirkens misbrug; at, som I alle ved, Tetzels usømmelige afladskræmmeri drev ham til at opslaa de 95 disputations-theses paa Wittenbergs kirkedør den 31te oktober 1517; at han under fortsat strid modnes til klarere og klarere indsigt i kristendommens væsen og allerede i 1520 faar frimodighed til fuldstændig at bryde med paven og brænde hans banbulle, idet han nu ikke længer erkjender nogen anden autoritet i tros- og salighedssager end Guds ord i den hellige skrift. Vi mindes, hvorledes han traadte op for de geistlige og verdslige herrer paa rigsdagen i *Worms* 1521 og sluttede sin kraftige bekjendelse med det vingede ord: »Det er hverken trygt eller raadeligt at gjøre noget mod samvittigheden. Her staar jeg; jeg kan ikke andet. Gud hjælpe mig! Amen.« Fremdeles: hans tvungne 10 maaneders ophold paa *Wartburg*, hans oversættelse af bibelen, hans kamp med »sværmeraaenderne« og »de oprørske bønder,« hans ivrige arbeide med ordningen af den evangeliske kirke og skole, hans udtrædelse af klosteret (1524), hans egteskab med *Katharina von Bora* (det følgende aar), den skarpe strid om nadverlæren, reformationens stadige fremgang trods den voksende modstand af kirkelige og verdslige myndigheder, af læge og lærde herrer; og under alt dette Luthers uafsladelig fortsatte virksomhed som prædikant og sjælesørger, som universitetslærer og som forfatter af en utrolig mængde store og smaa skrifter, og midt i den aldrig hvilende strid det lykkelige samliv med hustru og børn og kjære venner i hans fredelige hjem, hvor sang og musik op-

muntrede hjerterne; — endelig hans skjønne død, hvorved han i sit 63de aar blev bortkaldt i den beleilige tid, umiddelbart før religionskrigens udbrud; »i dine hænder befaler jeg min aand,« sagde han, »du har forløst mig, sandhedens Gud,« og hans sidste ord var et lydeligt »ja« til det spørgsmaal: »I bekjender jo Jesus, Guds søn, vor frelser og forløser?«

Det var et liv i strid, uafadelig strid med ydre og indre fiender, og dog et liv fuldt af fred, ikke den, som verden giver, og i altid fuldkommene seier. Og saaledes har det ogsaa været med den kirke, som bærer hans navn. Den har haft svære kampe at bestaa, de indre fiender har været de værste, mangt et fald og nederlag har den lidt, og meget deraf har den selv været skyld i; men hvor har den ikke ogsaa herlig seiret! Ogsaa i vor tid har den, som Kristi kirke overalt paa jorden, en kampens tid; vældige modstandere har reist sig; det er hedenskabet — i nye former —, som atter vil fortrænge den gamle kristendom, og det ser næsten ud, som om det skulde lykkes. Men han, som har sagt til sine: »Jeg er med eder alle dage indtil verdens ende,« han lever endnu, og hans ord skal ikke blive til skamme.

Saa synger kirken endnu freidig Luthers strids- og seierssang »Vor Gud han er saa fast en borg«; i den gjenlyder det gamle ord af salmisten »Gud er vor tilflugt og styrke, som hjælp i trængsler befunden saare stor — Herren Zebaoth er med os, vor borg er Jakobs Gud« (salme 46, 2. 12), og i den klinger ligesom grundtonen i Luthers liv — og i den evangeliske kirkes. Ogsaa her skal nu denne sang lyde; og lad os forsøge derunder af hjertet baade at takke Gud for, hvad han i Martin Luther har givet sin kirke og menighed og givet hver enkelt iblandt os, og at bede Gud om at bevare og fremme denne kirke, »de helliges samfund«, i vort kjære fædreland og overalt paa jorden og give det og hver af dets lemmer den seier,

som Luther var saa vis paa i sin ydmyge, tillidsfulde tro.
 Det gjöre du, kjære Herre Gud, for Jesu skyld! Amen.◊

Efter denne tale sang koret nr. V i det trykte hefte:

Vor Gud han er saa fast en borg,
 saa godt et vern og verge,
 af al vor trængsel, al vor sorg
 han ved os vel at hjerge.
 Den gamle fiende led
 er nu for alvor vred,
 stor magt og arge-list
 hans rustning er forvist,
 paa jord er ei hans lige.

Vor egen magt ei hjælpe kan,
 vi fik snart banesaaret;
 men for os slaar den rette mand,
 som Herren selv har kaaret.
 Spør du, hvad navn han bær?
 det Jesus Kristus er,
 hæskarers herre prud,
 der er ei anden Gud,
 han marken maa beholde.

Var verden end af djævla fuld,
 som brat os sluge vilde,
 vi frygter ei det hele kuld,
 vor sag de ei skal spilde.
 Den verdens fyrste haard,
 hvor hadsk han mod os gaar,
 han dog os intet gjør,
 thi dömt han er alt för,
 et lidet ord ham fælder.

Og ordet skal de lade staa
 og utak dertil have,
 Han vil med os i slaget gaa
 alt med sin aand og gave.
 Og tar de end vort liv,
 gods, ære, børn og viv,
 lad fare hen, lad gaa,
 de vinder ei derpaa,
 vi riget dog beholder.

Derefter besteg skolebestyrer Voss kathederet og talte saaledes:

*I hvilken grad Luthers virksomhed har havt betydning for skolen, og i hvilken udstrækning ogsaa de nordiske landes skoler staa i gjæld til reformatorerne, vil I kunne faa et begreb om, naar I et øieblik tænker paa, hvordan det lige til langt ind i vort aarhundrede har staaet til med den almindelige folkeoplysning i de ikke-protestantiske lande, f. eks. de rent katholske, som har ligget langt borte fra protestantismens paavirkning, ikke engang af dens naboskab eggede til efterligning og kappestrid. Af dem, der har besøgt Italien, hvem har ikke midt under den glæde, hvormed en rigdom af skjönhedsindtryk fra kunstens og naturens verden fylder sindet, med smerte følt, hvorledes aandelig nød, uvidenhedens og overtroens mørke under katholicismens lammende indflydelse gjennem aarhundreder har fornedret Italiens folk. engang ikke blot verdens beherskere, men den menneskelige aandskulturs bærere og formidlere til den øvrige verden? Og Spanien? Og Frankrige? Det kan være nok at nævne, at alle oplyste franskmænd anser det nantiske edikts tilbagekaldelse i 1698 for en af de største ulykker, som har rammet Frankrige, og at tabet af Elsas og Lothringen af mange især føles smerteligt, fordi det protestantismens salt, som i den franske aandshusholdning havde vist sin kraft

til at salte, derved blev udskilt, i al fald stillet i et løsere, fjernere forhold til den franske folkeaand end för.

Sagen er denne: romerkirken krævede og kræver den enkeltes ubetingede underkastelse under en menneskelig autoritets bindende afgjorelser. Luther anerkjender intet aandeligt formynderskab, men ligesom han selv under böen og hede taarer havde grublet i skrifterne, indtil han »ikke anderledes kunde« for sin samvittigheds skyld, vil han, at hvert enkelt menneskebarn, han være læg eller lærd, skal forarbejde sin saligheds-sag ved at granske i den hellige skrift. Mennesket skal ikke tage nogen overbevisning paa borg, men, idet han sukker til Gud om hans aands oplysning og erkjender sig personlig ansvarlig for sin tro, selv undersøge og prøve, vælge og ville. Herved er undersøgelsen og, hvad dermed følger, oplysningen kommen i en anden stilling til livet end för, idet den religiöse interesse, den mægtigste interesse, som aandslivets historie hidtil kjender, i en ganske anden grad end för faar brug for oplysningen og tager den i sin tjeneste.

Heri ligger det fælles udgangspunkt baade for den lutherske kirkeforbedring og for den skoleforbedring, som meget snart fulgte haand i haand dermed. Thi det maa erkjendes, at ved Luthers fremtræden var det lige saa daarlig bevendt med livet i skolerne som med det kirkelige liv.

Betydningsfulde led i det arbeide, hvormed Luther søgte at fyldestgjøre kirkens af ham saaledes erkjendte forpligtelse til at bibringe enhver af dens lemmer det maal af kristelig erkjendelse, som han behöver for at træde i et umiddelbart forhold til Gud og sandheden, er foruden hans skriftlige og mundtlige forkyndelse i almindelighed særlig hans bibeloversættelse og i sammenhæng hermed den ret, han gav morsmaalet til at lyde ogsaa til helligt brug.

Det er klart, at for Luthers kirkelige betragtning maatte det staa som en nödvendighed at gjöre bibelen i videst mulige

udstrækning tilgængelig for alle, d. v. s. paa morsmaalet. Nu var der nok oversættelser af bibelen för, ligesom katolikker og reformerte søgte at stille andre oversættelser op imod Luthers, men baade samtidens og eftertidens dom gaar ud paa, at Luthers oversættelse ved sprogets renhed og folkelige præg, ved udtrykkets höihed og kraft, ved sin opfatnings egne bibelske aand stillede alle de andre i skyggen, saaledes at alle kirkelige oversættelser inden den protestantiske verden, ogsaa vor kirkes, endnu den dag i dag hviler paa hans. Samtidens dom fremgaar af den kjendsgjerning, at endog han bitreste modstander, den lærde dr. *Eck*, og senere dominikaneren *Joh. Dietemberger* i sine oversættelser saa sig nödte til at lægge Luthers til grund, og at en under *Zwinglis* indflydelse til brug for den reformerte kirke istandbragt bibeloversættelse saa nöie fulgte Luthers, at den meget snart fortrængtes deraf*). Det er betegnende, hvorledes han, den modne mand, ikke blot ikke forsmaaede at sætte sig som discipel ved sin lærde ven *Filip Melanchthons* lærestol ved universitetet i Wittenberg, men at han — hvad der maaske vidner om end større fordomsfrihed for hans tid — ikke skyede nogen möie for at tilægge sig folkets sprog i dets hele omfang, lyttede til mödrene i dagligstuerne og barnekamrene, ofte gik hen paa torvet alene for at höre, hvilke talemaader folket i forskjellige forhold brugte, ligesom han skrev til sine venner og bad dem meddele ham alle ægte folkelige udtryk og vendinger, som de kunde komme over, for »hof- og slotsord« kunde han ikke bruge. »Jeg har, skriver han, befittet mig paa at give rent og klart tysk. Og det har hændt os, at vi har ledt og spurgt efter et eneste ord i 14 dage, 3—4 uger og aligevel undertiden ikke fundet det.« »Det er utroligt, hvor de kjære profeter gjør sig haarde, naar de skal til at tale tysk.« »I Job arbeidede vi saaledes, hr. Filip, Aurogallus og jeg, at vi paa 4 dage

*) Sml. *Heinr. Kurz*, *Gesch. d. deutsch. Lit.* (som ogsaa nedenfor er benyttet), II, 195.

nepe fik 3 linjer fra os. Nu det er fortysket og færdigt, kan enhver læse og mestre og løber med öinene 3—4 blade igjennem og stöder ikke an noget sted, og han merker nok intet til, hvilke kampestene og klodser der har liggét iveien der, hvor han nu kan danse som paa bonede gulve, hvor vi har maattet svede og ængstes, för vi fik slige kampestene ryddede afveien. Det er godt at plöie, naar skogen er ryddet og ageren oprensket, men rydde skogen og gjöre ageren istand, det vil ingen til med.« Forövrigt ansaa han sig aldrig færdig med sin oversættelse, men vedblev, jo mere han fordybede sig i skriftens og sprogets aand, ved alle senere udgaver med den störste samvittighedsfuldhed at file og forbedre. Det skyldes da for en stor del Luther, naar bibelen ogsaa hos os er bleven en folkebog som ingen anden, der har fundet vei til det fattigste hjem og den tarveligstø skolestue, ydet tröst og hussvalelse til bekymrede hjerter og der, hvor för var dorskhed og död, vakt en uberegnelig sum af slumrende aandskræfter.

Saaledes var da ikke blot i langt rigeligere maal end för adgangen aabnet til en til granskning og erkjendelse stöttet gudsfrygt, men den trang til oplysning og erkjendelse, den forskeraand, som gjennem den hele kirkeforbedring var vakt og næret, gav ogsaa paa en mangfoldighed af andre omraader et nyt og kraftigt fremstöd til den menneskelige aands aldrig hvilende sandhedsstræben. Siden Luthers tid har den menneskelige viden erobret felt för felt. Den verden, vi lever i, den natur, som omgiver os, det folk, vi tillörer, m. m. er bleven gjenstand for mere dybtgaaende undersøgelser end förhen, nye videnskaber er opstaaede og har fra videnskabsmandens enlige studerkammer efterhaanden banet sig vei til skolen for gjennem denne mellemmand at yde et bidrag til et sundt og ædelt menneskeliv. I at overtage denne mellemmandsrolle, i sine bestræbelser för i stedse videre omfang at frugtbargjöre for den unge slegts opdragelse de stedse rigere midler til dannelse,

som den videnskabelige forskning har tilført tiden, har skolen handlet i reformatorernes, i Luthers aand. Protestantismen erkjender, som det ofte er bleven frembævet, at der er en uendelighed af provinser i vor faders rige, at ethvert hæderligt, af livet krævet arbejde kan tjene Gud og fremme gudslivet i os, at derfor ethvert kald i livet, enhver naturlig livsvirksomhed har krav paa den aandelige pleie, det lys, som kristendom og videnskab i forening kan sprede derover. Derfor ligger det ogsaa i lutherdommens væsen, at skolen paa samme tid, som den opdrager for det himmelske kald, ved siden deraf maa udvikle sig til en institution, hvor for det første det, Luther kalder »beides Regiment« (den geistlige og verdslige övrighed : prest, læge, lærer, dommer o. s. v.), dernæst ethvert medlem af samfundet, i hvilkensomhelst stand og stilling, kan erhverve al den dannelse og dygtighed, som den barnlige alder kan modtage, og som er den nödvendige forudsætning for, at den voksne med modenhed og myndighed kan rögte baade sine egne og de fælles anliggender. Det er allerede ifølge Luther ikke blot de kirkelige myndigheders, men ogsaa den verdslige övrigheds pligt at sørge for skolen, baade fordi Gud har befalet det, og af hensyn til det almene vel. »Derfor beder jeg eder, alle mine kjære herrer og venner«, heder det i hans beröimte sendebrev af 1524 til alle Tysklands stæders raads-herrer, om at de skal oprette og vedligeholde kristelige skoler, »for Guds og den kjære ungdoms skyld: I maa dog ikke agte denne sag saa ringe, som mange gjør, som ikke ser, hvad denne verdens fyrste tænker! Thi det er en alvorlig og stor sag, Kristus og alverden meget magtpaaliggende, at vi hjælper og raader det unge folk.« — »Priselige skoler er en planteskole for alt sedeligt væsen i det menneskelige liv, og naar de forfalder, maa stor blindhed følge i religionen og andre nyttige kunster, love og historier, og blandt menneskene følger et grovt, fæisk liv.« — »Raad og övrighed tilkommer det at an-

vende den allerstørste omsorg og flid paa det unge folk. Dem er stadens trivsel anbefalet. Men nu ligger en stads trivsel ikke aleneste deri, at man samler store skatte, skaffer sig faste mure, skjønne huse, mange bøsser og harnisker; ja, hvor der er overflod paa dette og gale narre faar raade derover, er det saa meget værre og til skade for den samme stad; det derimod er en stads allerrigeste trivsel, held og kraft, at den har mange fine, lærde, fornuftige, ærbare, velopdragne borgere, som saa kan baade samle og rigtig bruge skatte og allehaande gods.« Derfor erklærer Luther det i sin i 1530 udgivne prædiken om »at man skal holde børn til skole« ligefrem for øvrighedens skyldighed at tvinge undersaatterne til at sende sine børn i skole. »Kan den tvinge undersaatterne, som er dygtige dertil, at de maa bære spyd og bøsser, løbe paa murene og gjøre andet, naar man vil krige: hvor meget mere kan og skal den tvinge undersaatterne til at holde sine børn til skole, fordi her vel føres en værre krig mod ondskabens fiende, som omgaaes dermed, at han saa hemmelig vil udsuge stæder og kristendom for dygtige personer, indtil han har ud-boret kjærnen og kun lader staa nogle tomme skaller af unyttige folk, som han kan lege og gjöggle med, som han vil.«

Skolens historie lærer da ogsaa det, at baade den høiere undervisning, fornemmelig gennem gymnasierne, ved reformationen saa godt som straks fik et tidligere ukjendt opsving, og at den almindelige barneskole, for en stor del ved reformationens eftervirkninger lige til de seneste tider, i den protestantiske verden efterhaanden har strakt sine rødder stedse dybere ud over alle samfundslag for mere og mere med bevidsthed at stille mod det maal: i evangeliets aand i broderlig forening at omslutte alle samfundets børn og drage dem alle, høie og lave, rige og fattige, ind under sin ligelige omsorg. Til at udvikle og hæve skolen har gennem hele den nyere tids historie, og ikke mindst i vort aarhundrede, mange mægtige kræfter vir-

ket sammen; at det 16de aarhundredes kirkeforbedring fra først af har været denne udviklings kraftigste løftestang, er ingen tvil underkastet.

Hvordan var nu beskaffenheden af den skoledannelse og opdragelse, som Luther saa varmt tager ordet for? Vi vil atter lade Luther selv tale, og vi vil i hans for det meste leilighedsvisse udtalelser herom ikke blot finde det træffende udtryk for den tids særegne aandretning og behov, men ogsaa væsentlige bidrag til en alsidig vurdering af oplysningens ret og krav, som beholder sin betydning for alle tider. Det er det, vi nu kalder »höiere skole,« grundet paa gamle sprog og historie med religion som midtpunkt, i det hovedsagelige dens tids eneste skole, som Luthers udtalelser for det meste gjælder.

»Fremfor alle ting skulde i de höie og lavere skoler den fornemste og almindeligste læsning være den hellige skrift og for de unge gutter evangeliet. Hvor den hellige skrift ikke regjerer, der raader jeg i sandhed ingen at han sender sit barn hen.« »Ved religionsundervisningen skal læreren,« heder det i den af Melanchthon udarbejdede og af Luther approberede Visitationsbog, »indprente børnene de stykker, som er nödvendige til at leve ret: gudsfrygt, tro og gode gjerninger. Om stridsthemaer («von Hadersachen») skal han ikke tale, heller ikke maa han vænne børnene til at skjælde paa munke eller andre, som mange uduelige skolemestre pleier.« Ved siden af religionen er det studiet af de gamle sprog, som tillægges det störste værd, fordi de er uundværlige for al bibelkundskab og theologisk videnskab. »Lad det være os sagt, at vi ikke kan bevare evangeliet iblandt os uden sprogene. Sprogene er den skede, hvori aandens sværd stikker, det skrin, hvori man bærer dette klenodie, de er det kar, som rummer denne drik.« Græsken er ham et helligt sprog, fordi dette fremfor alle er bleven udkaaret til, at det nye testament deri er bleven skrevet og derfra som fra en bründ ved tyding er flydt over i andre sprog og ogsaa har helliget dem.

Morsmaalet skal læres praktisk. »Enhver lærer jo tysk, endog meget bedre end andre sprog, af den mundtlige tale i huset, paa torvet og i prædikenen end af böger. Bogstaverne er döde ord, de mundtlige taler levende ord, som ikke giver sig saa egentlig og godt i skriften som menneskets aand og sjæl gennem munden. Sig mig, hvor har nogensinde et sprog været til, som man har lært at tale ret og vel af grammatiken? Selv de sprog, som har de allerfasteste og nöiagtigste regler, det latinske og det græske, læres meget mere af övelse og vane end ved regler.« Historien betegner han som »en levende brönd, hvoraf vælder frem al ret, al kunst, godt raad, advarsel, trusel, skræk, tröst, undervisning, forudseenhed, visdom, klogskab samt alle dyder, thi historien er intet andet end en optegnelse og ihukommelse af, et mindesmerke over de guddommelige verker og domme, hvorledes han opretholder verden, synderlig menneskene, regjerer, hindrer, fremmer, straffer og ærer, eftersom enhver fortjener ondt eller godt«. Ogsaa naturen er ham en hellig skrift, skikket til at overbevise hjerterne om Guds almagt, storhed, visdom og godhed. »Vi er nu i det kommende livs morgenröde, thi vi begynder igjen engang at naa erkjendelsen af kreaturerne, som vi ved Adams fald har tabt.« Og med hensyn paa det, han kalder de reale realier, opstiller han den vigtige sætning: »erkjendelsen af tingene er dobbelt, det ene er ordenes, det andet tingenes. Hvem der ikke har tingenes erkjendelse, ham vil ordenes erkjendelse ikke hjælpe.« Heller ikke tanken paa ved hensigtsmæssige legemsövelser og adspredelser at udvikle og bevare ungdommelig friskhed og livsmød er ham fremmed. Idet han varmt anbefaler musik og legemsövelser, siger han: »disse to övelser, musica og ridderspil med fægtning og brydning, behager mig særdeles, af hvilke den første fordriver hjertets sorger og melankolske tanker, det andet giver en fri, veldannet legemsbygning og vedligeholder sundheden.« Og han

verger sig udtrykkelig mod, at han skulde være af den mening, »at ved evangeliet skulde alle kunster slaaes til jorden og forgaa, som nogle vrangge geistlige vil, men jeg vil vide kunsterne i dens tjeneste, som har givet og skabt dem.«

Med hensyn paa tugten i skole og hjem var han, som i sin egen barndom havde lidt under en velment, men uforstandig strænghed, hverken en hader eller en velynder af riset. Men naar riset var brugt, var han igjen venlig og forseelsen glemt. Om den skik at lade børn »kysse riset« (som endnu i vore bedstefædres tid neppe var ganske ophørt i vort land) udtaler han: »Jo, en fri og villig lydighed af discipelen er det, at han maa lyde sin tugtemester, som farer saa strængt og uvenlig frem mod ham, og kysse riset! Kjære, gjør han det ogsaa med lyst og glæde? Men hvad gjør han, naar tugtemesteren ikke er tilstede? Tager han ikke riset og bryder det i smaa stumper og kaster det i ilden? — — Alligevel kan et barn ikke undvære en tugtemester, men maa have ham, at han kan straffe og tilrettevise ham og drage ham til det bedste; ellers, hvis et barn var uden saadan tugt, blev der intet af ham, men han maatte gaa tilgrunde!«

Ligesom al klosterlig tvang og afsondring fra verden ellers er ham imod, vil han heller ikke vide deraf i opdragelsen. »Den glæde, Gud giver, brug den! sender han dig sorg, forfærdes ikke, forsag ikke!« Salomon er ham en rigtig kongelig skolemester, »han forbyder ikke ungdommen at færdes blandt menneskene og være glad, som munkene sine disciple, thi deraf bliver idel træmænd og klodser, som da ogsaa Anselmus har sagt: et ungt menneske, indespærret og bortdraget fra verden, er ligesom at plante et fint, ungt træ, som kunde bære frugt, i en snever potte.« Livet skulde overhovedet ikke halveres i et gudeligt og et verdsligt, men evangeliets aand gennemtrænge alle livsomraader og give dem alle en høiere indvielse. Hvad han advarer imod, er den kjødelige,

verdslige opdragelse, og »opdrage verdslig kalder jeg det, naar man lærer børn intet at søge mere end lyst, ære, gods og denne verdens magt. Men Guds lære er det, naar du lærer børnene at kjende den herre Kristum, saa at du lærer dem stedse at have i friskt minde, hvad han har lidt for os, hvad han har gjort, og hvad han har forjættet.« »Se til, at du fremfor alle ting lader dine børn undervise i aandelige ting, at du først overgiver dem til Gud, siden til verdslige forretninger.« En ret børneopdragelse er overhovedet »det fornemste og største verk, som forældre kan gjøre; alle andre verker, som valfarter, kirkebygninger, messe-indstiftelser er imod dette ene verk intet.«

Luther var selv ikke skolemand af fag, og af hans omfattende forfatterskab er det, hvad arketal angaar, kun en ganske ringe del, som ligefrem sigter paa opdragelsen og skolen; desto betydningsfuldere er det, at han havde en saa høi opfatning, en saa levende overbevisning om opdragelsens betydning, om vigtigheden af skolernes forbedring, om lærerkaldets hellighed. Idet han bittert klager over, at forældrene ikke gjør sin pligt paa den rette maade, og udleder alle nødstilstande i kristenheden af, at ingen antager sig ungdommen, indskjerper han, at »skal det igjen komme i en god sving, maa sandelig begyndes med børnene.« Fra denne erkjendelse har ogsaa andre historiens mænd, som har villet reformere noget i verden, gaaet ud; men neppe mange har med samme eftertryk og samme virkning, med samme sedelige alvor i ord og gjerning lagt menneskeheden opdragelsens høie ansvar paa hjerte. Overalt sporer vi da ogsaa frugterne af hans opdragergjerning. Den germanske aands udprægede familiesans, som viser sig saa virksom i hans egen livsudvikling, har atter gjennem hans huslivs forbillede modtaget en række af forædlende indflydelser. Lærerstanden har han hævet i dens egen og andres agtelse. Aanden i skolen har han adlet ved kraf-

tig at vise den dens maal i det høie. Den høiere undervisning har han udviklet og indgribende reformeret. Den almindelige folkeskole er bleven til paa grundlag af hans ideer, og saa for pigeskolen har han havt et godt ord tilovers. Det heder om hans sendebrev af 1524, at hans røst rullede som en torden gennem Tysklands stæder og vakte de sovende samvittigheder, og vækkelsen har baaret frugt langt ud over Tysklands grænser, endog til den del af kristenheden, som ikke hædrer Luthers navn, men alligevel nødtvungen paa saa mange maader har ydet de ved ham grundede fremskridt efterligningens anerkjendelse.

Saa vil vi da til slutning ved denne skolefest til Luthers minde samle os om det ønske, at det indre liv i skolen aldrig maa skeie ud fra hans livs og læres spor. Hvilken er nemlig hans livs prædiken til os? I korthed denne: at vi skal holde vore hjerter rede for sandheden, lytte til dens røst i samvittigheden, selv der, hvor det koster smertelige offere at overgive os til den, selv der, hvor den har de verdslige magter imod sig. Og hvilken er endelig summen af hans opdragelseslære? Den lader sig sammenfatte i to ord, som danner midtpunktet i al hans tale om skolen: gudsfrygt og erkjendelse. Saa være da det ogsaa indskriften paa vor tids skoles merke tegn! Saalænge det saa er, vil den med tryghed kunne bygge videre paa det ved reformationen givne grundlag; thi da vil den vedblive at være, som Luther vilde det, en skole til Guds ære og menneskers gavn, en skole, som efter tidens leilighed stræver med at fremstille ærbare, hervillige, dygtige, lydige, Gud og mennesker velbehagelige børn«.

Til sidst blev Grundtvigs »Luthers minde« sungen til en af L. M. Lindemann komponeret melodi:

I Wittenberg i Saksenland
der er en grav tilskue,
der hviler sig en from Guds mand
alt under kirkebue.

Hvad her han hed, det ved enhver,
som har sin Gud og bibel kjær
men hvad han heder nu hos Gud,
skal engle for os sjunge ud,
naar vi med ham forsamles.

Han lukked op den bibelbøg,
som var saa fast forseget;
han saa, paa Herrens syner klog,
Guds herlighed i speilet;
han laante biblen folkets maal.
han trodsed ban og staa og baal,
og hvad der stred mod Herrens ord,
det sank paa baal, det sank i jord;
thi Herrens ord har kræfter.

Trods list og vold, trods ban og baal
gik ordet vidt om lande;
det talte folkets tungemaal
alt op til nörre-strande,
det löd ved Donaus kildevæld,
det höit gjenlöd fra Dovrefjeld,
ved Bloksbjerg og ved Hekla klang
det liflig södt i kirkesang;
da var det lyst at leve.

Der han gik hjem, den fromme maud,
til fader i det höie,
da sörged kristne vidt om land
med suk, med graad i öie.
Han fulgtes til sit hvilested
af læge og af lærde med;
ja mangan ridder, gjev og bold,
med taarer salvede sit skjold;
men Herrens ord dem trösted.

Den paafølgende skoledag blev der i de klasser, som ikke havde kunnet være med ved denne fest, af vedkommende lærere og lærerinder givet en kort fremstilling af dens betydning; derefter sanledes disse klassers disciple i gymnastiksalen, hvis festlige udsmykning endnu var uforandret, for at høre koret gjentage de afsungne sange.

Skole-efterretninger

for 1883—1884.

Skolens lærere.

Af de i forrige aars program opførte lærere frattraadte inden skoleaarets begyndelse pastor Sören Pederson, lærer ved skolen fra august 1878, og premierlöitnant i artilleriet N. Peters, lærer siden august 1881.

Følgende nye lærere er ansatte i aarets løb:

Peter Clausen: gymnastik i fire gymnasieklasser. (Hr. Clausen har tidligere haft midlertidig ansættelse ved skolen i aarene 1864—1865 og 1875—1876).

Th. Lammers: sang i gymnasierne.

Skolens lærere er saaledes for tiden følgende:

Bestyrerne:

1. J. Aars, cand. mag. }
2. P. Voss, cand. mag. } fra skolens oprettelse 1863.
3. S. W. Hofgaard, cand. mag., lærer ved skolen fra 1864, bestyrer fra 1880.

Inspektørerne:

4. Emil Nicolaysen, cand. theol., ansat ved skolen fra august 1873.
5. Th. G. B. Odland, cand. theol., fra august 1874.
6. Ole Johannesen, cand. philos., fra januar 1875.

De øvrige lærere:

7. C. Schollert, seminarist, ansat ved skolen fra august 1864.
8. K. Nicolaysen, kgl. fuldmægtig, }
9. Halfdan Wang, kaptein, } fra august 1865.

10.	J. N. Bruun, sogneprest,	fra oktober 1866.
11.	Fr. Hansen, seminarist,	} fra august 1867.
12.	H. Schjøth, adjunkt,	
13.	E. Thorsen, seminarist,	fra august 1873.
14.	Bastian Dahl, cand. mag.,	} fra august 1875.
15.	H. Lyche, cand. philos.,	
16.	Dr. Elling Holst, cand. real., universitets-stipendiat,	} fra septbr. 1875.
17.	H. Petersen, landskabsmaler,	
18.	V. A. Aubert, cand. mag.,	fra januar 1876.
19.	Fr. Fredriksen, stud. theol.,	} fra august 1876.
20.	O. Kulsberg, stud. philol.,	
21.	N. Grøterud, cand. mag.,	} fra august 1877.
22.	Jak. Norby, cand. mag.,	
23.	A. Aubert, cand. theol.,	} fra septbr. 1877.
24.	J. Fr. Wilh. Neubert, student,	
25.	M. Ringi, seminarist,	fra oktober 1877.
26.	O. Gulbrandsen, seminarist,	} fra august 1878.
27.	A. Ræder, cand. mag.,	
28.	N. Spjeldnæs, seminarist,	} fra septbr. 1878.
29.	B. M. Hall, premierløjtnant.	
30.	Dr. L. Dietrichson, professor,	fra 1879.
31.	K. O. Brekke, cand. mag.,	} fra august 1879.
32.	Lyder Hermanstorff, cand. mag.,	
33.	N. Chr. Jacobsen, seminarist,	fra mai 1880.
34.	Fr. Grønvold, kgl. fuldmægtig,	fra august 1880.
35.	O. Moe, sogneprest.	fra januar 1881.
36.	A. Andersen, cand. theol.,	} fra august 1881.
37.	H. H. K. Hougen, stud. philol.,	
38.	S. S. Henriksen, cand. real.,	} fra august 1882.
39.	C. L. A. Schulerud, cand. real.,	
40.	Olaf Ellefsen, cand. theol.,	} fra august 1882.
41.	N. Jæger, cand. theol.,	
42.	Kr. Lassen, adjunkt,	} fra august 1883.
43.	Peter Clausen, turnlærer,	
44.	Th. Lammers, sanglærer,	fra oktober 1883.

Lærerinder:

45. Frøken Thea Jensen . . . ansat fra august 1877.
 46. Frøken Agnes Holstad . . — « august 1875.
 47. Frøken Augusta Holstad . — « septbr. 1875.

Cand. mag. A. Ræder kom ved skoleaarets begyndelse tilbage fra sin i forrige aars program omtalte udenlandsreise.

Cand. mag. K. Brekke har havt permission fra juli 1883 til april 1884 for med offentligt stipendium at foretage en studiereise til Spanien og Frankrige; hans timer har været fordelte mellem de faste lærere.

Cand. theol. A. Aubert har ogsaa i dette aar havt permission for at fortsætte sine studier i Paris; hans timer (norsk) har været besørgede af cand. philos. H. Jæger.

Midlertidig ansættelse i dette skoleaar har fra februar maaned cand. theol. N. Krog (norsk i 4 maaneder).

Vikariat under længere sygdomsforfald har været besørget af turnlærer Peter Clausen og stud. philol. W. Myhre (for H. Wang), stud. philol. O. Skattum (for O. Kulsberg), cand. jur. Frithjof Foss, stud. philol. L. O. Jensen og löitnant Arneberg (for H. Lyche), samt frøken G. Magelssen (for frøken Jensen).

Skolens læge er siden 1879 stadsfysikus Bidekap.

— kasserer og sekretær siden 1874 lærer E. Thorsen.

— pedel siden 1865 H. Andresen.

Klasse-indeling og discipeltal.

I det forløbne aar har følgende klasser været igang:

A. I fællesafdelingen:

1. De 3 forberedelsesklasser (1, 2, 3 F.), hver delt i to parallelklasser (a og b).
2. 1ste til 3dje middelklasse (1, 2, 3 M.), hvoraf 3 M. og 1 M. har været delte hver i tre parallelklasser (a, b, c) og 2 M. i to (a, b).

B. I realafdelingen:

1. 4de—6te middelklasse paa engelsklinjen (4 M. b E., 4 M. c, 5 M. b E, 5 M. c, 6 M. c*).
2. Realgymnasiets 3 klasser (1, 2, 3 R. G.).

C. I latinafdelingen:

1. 4de—6te middelklasse paa latinlinjen (4 M. a, 4 M. b L., 5 M. a., 5 M. b L., 6 M. a, 6 M. b*).
2. Latingymnasiets 3 klasser (1, 2, 3 L. G.), af disse er 1 L. G. delt i to parallele klasser (a, b).

Discipeltallet i disse 30 klasser var ved skoleaarets begyndelse ~~i august maaned 722~~ og er ved programmets udgivelse i mai maaned 680, hvilket gjør i gennemsnit 26 i hver klasse. Af disse 680 disciple har 512 sit hjem i Kristiania, 53 i andre byer, 103 paa landet og 7 i andre lande.

Fagfordeling.

Omstaaende tabeller viser, hvorledes fagene i de forskellige klasser har været fordelt mellem lærerne; de ved lærernes navn tilføiede tal betegner fagets ugentlige timetal i klassen:

*) Hver af de tre klasser 4—6 M. er delt i tre parallelklasser: 4 M. a, 5 M. a, 6 M. a og 6 M. b hører til latinlinjen; 4 M. c, 5 M. c og 6 M. c til engelsklinjen; 4 M. b og 5 M. b har disciple af begge linjer (med undervisning sammen i de fælles fag).

A. Latin- og real-

	Religion	Norsk.	Tysk.	Latin.	Græsk.	Fransk.
3 LG.	Odland 2	O. Moe 2 V. Aubert (oldn.) 2		Dahl 9	Aars 7	K. Nicolaysen 2
2 LG.	Brun 1	H. Jæger 2 V. Aubert (oldn.) 2	Voss 1	Dahl 9	Grøterud 8	K. Nicolaysen 3
1 LG. a.	Brun 1	H. Jæger 3	Norby 1	Hermans- torff 9	Ræder 8	Voss 3
1 LG. b.	Odland 1	H. Jæger 3	Voss 1	Grøterud 9	Dahl 8	Hermans- torff 3
6 M. a.	Brun 2	H. Jæger 3	E. Nico- laysen 4	Hermans- torff 8		Lyche 3
6 M. b.	Odland 2	V. Au- bert 3	N. Jæger 4	V. Au- bert 8		N. Jæger 3
5 M. a.	Brun 2	Ander- sen 3	Hofgaard 4	Hofgaard 9		N. Jæger 2
5 M. b.	Ellefsen 2	H. Jæger 3	Norby 4	Kulsberg 9		Grøterud 2
4 M. a.	Odland 2	Norby 4	N. Jæger 4	Ræder 8		
4 M. b*)	Fredriksen 2	Fredriksen 4	E. Nico- laysen 4	Grøterud 8		
				Engelsk.	Tegning.	
3 RG.	Odland 2	Lassen 2 V. Aubert (oldn.) 3		E. Nico- laysen 4	Petersen 1	K. Nicolaysen 4
2 RG.	Odland 1	Moe 2 Norby (oldn.) 2	E. Nico- laysen 1	E. Nico- laysen 5	Holst 2 Petersen 1	K. Nicolaysen 3
1 RG.	Odland 1	H. Jæger 3	E. Nico- laysen 1	Hougen 4	Petersen 1	Voss 4
6 M. c.	Odland 2	Norby 3	Hofgaard 5	Lyche 5	Spjeld- næs 2	Lyche 3
5 M. b.	Ellefsen 2	H. Jæger 3	Norby 5	Lyche 5	Spjeld- næs 2	Grøterud 2
5 M. c.	Ellefsen 2	Ellefsen 3	Lyche 5	E. Nico- laysen 5	Spjeld- næs 2	Lyche 2
4 M. b*)	Fredriksen 2	Fredriksen 4	E. Nico- laysen 5	Lyche 5	Spjeld- næs 2	
4 M. c.	Ellefsen 2	V. Aubert 4	N. Jæger 5	Lyche 5	Spjeld- næs 2	

Gymnastik (Clausen): 2 LG., 2 RG., 1 LG., (Wang): 1 RG., 6 M. a, b, c 3 timer; 5 M. a, 5 M. b, 5 M. c 3 timer; 4 M. a, b, c 3 timer.

*) 5 M. b og 4 M. c er kombinerede latin- og engelsk-klasser.

afdelingen.

	Historie.	Geografi.	Naturfag.	Mathematik og regning.	Skrivning.
3 LG.	Schjøth 3			Johannesen 3	
2 LG.	Schjøth 2			Johannesen 2	
1 LG. a.	Grønvold 2			Johannesen 3	
1 LG. b.	Voss 2			Johannesen 3	
6 M. a.	Norby 3	Andersen 2	Schulerud 2	Johannesen 6	
6 M. b.	Odland 3	Henrichsen 2	Henrichsen 2	Hall 6	
5 M. a.	Norby 2	Andersen 1	Schulerud 3	Hall 5	
5 M. b.	Norby 2	Schulerud 1	Schulerud 3	Hall 5	
4 M. a.	Norby 2	Andersen 2	Jacobsen 2	Schulerud 4 Neuberth 1	Wang 1
4 M. b.	Ræder 2	Andersen 2	Jacobsen 2	Hall 4 Neuberth 1	Thorsen 1
3 RG.	Schjøth 3	Schulerud 1	Schulerud 4	Holst 6	
2 RG.	Grønvold 2	Johannesen 2	Henrichsen 5	Holst 5	
1 RG.	Grønvold 2	Andersen 2	Schulerud 5	Holst 6	
6 M. c.	Odland 3	Schulerud 2	Schulerud 2	Johannesen 5	
5 M. b.	Norby 2	Schulerud 1	Schulerud 3	Hall 6	
5 M. c.	Norby 2	Andersen 1	Henrichsen 3	Hall 6	
4 M. b.	Ræder 2	Andersen 2	Jacobsen 2	Hall 4 Neuberth 1	Thorsen 1
4 M. c.	V. Aubert 2	Andersen 2	Jacobsen 2	Hall 4 Neuberth 1	Wang 1

Sang (Gulbrandsen): 4 M. a, b, c 2 timer.

Kunsthistorie (Dietrichson): foredrag for begge gymnasiers disciple (i februar—april).

B. Fælles-

	Religion.	Norsk	Tysk	Historie.
3 M. a	Jacobsen 3	Kulsberg 5	Kulsberg 6	Ræder 2
3 M. b	Schollert 3	Fredriksen 5	Fredriksen 6	Olland 2
3 M. c	Fredriksen 3	Hougen 5	Hougen 6	Ringi 2
2 M. a	Jacobsen 3	Ellefsen 5	Ellefsen 5	Ræder 2
2 M. b	Spjeldnæs 3	Fredriksen 5	Fredriksen 5	Jacobsen 2
1 M. a	Jacobsen 3	Hougen 5	Hougen 5	Gulbrand- sen 3
1 M. b	Hansen 3	Schollert 5	Schollert 5	Odland 3
1 M. c	Ellefsen 3	N. Jæger 5	N. Jæger 5	Ringi 3
3 F. a	Jensen 3	Jensen 8		Jensen 3
3 F. b	Schollert 3	Schollert 8		Schollert 3
2 F. a	Aug.Holstad 3	Aug.Holstad 9		
2 F. b	Gulbrandsen 3	Gulbrandsen 9		
1 F. a	Agn.Holstad 3	Agn.Holstad 9		
1 F. b	Hansen 3	Hansen 9		

Gymnastik (Wang): 3 M. a, b, c 3 timer, 2 M. a, b 3 timer 1 M a, b, c 3 timer.

afdelingen.

	Geografi.	Naturfag.	Regning.	Skrivning.	Tegning.
3 M. a	Gulbrand- sen 2	Jacob- sen 2	Neuberth 5	Wang 2	Spjeld- næs 2
3 M. b	Hougen 2	Jacob- sen 2	Ringi 5	Wang 2	Jacob- sen 2
3 M. c	Ringi 2	Jacob- sen 2	Spjeldnæs 5	Wang 2	Spjeld- næs 2
2 M. a	Ræder 2	Jacob- sen 1	Spjeldnæs 4	Wang 2	Spjeld- næs 2
2 M. b	Neuberth 2	Jacob- sen 1	Neuberth 4	Wang 2	Spjeld- næs 2
1 M. a	Gulbrand- sen 3		Neuberth 4	Jacobsen 3	
1 M. b	Hougen 3		Thorsen 4	Thorsen 3	
1 M. c	Neuberth 3		Neuberth 4	Ringi 3	
3 F. a	Jensen 3		Jensen 4	Jensen 3	
3 F. b	Schollert 3		Thorsen 4	Thorsen 3	
2 F. a	Aug. Hol- stad 3		Aug. Hol- stad 5	Aug. Hol- stad 4	
2 F. b	Gulbrand- sen 3		Neuberth 5	Gulbrand- sen 4	
1 F. a			Agn. Hol- stad 6	Agn. Hol- stad 6	
1 F. b			Hansen 6	Hansen 6	

Sang (Hansen): 3 M. a, b, c 2 timer; 2 M. a, b 1 time; (Gulbrandsen): 1 M. a, b og c 1 time.

Undervisningen

har i det forløbne skoleaar i det væsentlige gaaet frem i overensstemmelse med den i programmet for 1880 trykte undervisningsplan. Den her følgende oversigt viser, hvilke pensaa der i aarets løb er gennemgaaet paa de forskjellige trin:

I. Forberedelsesskolen^{*)}.

1ste forberedelsesklasse.

Religion (3 t. ugentlig). Det vigtigste af 1ste Mosebog og af Jesu levnet er fortalt og gjengivet.

Norsk (9 t.). Gjennem skrive-læsemetoden har børnene lært sammenhængende læsning af latinsk og norsk tryk samt at skrive latinsk skrift. Eriksen og Paulsens læsebog, 1ste del. Gjenfortælling af en del eventyr; nogle lette vers er lært udenad. Afskrivning efter læsebogen.

Regning (6 t.). Øvelse i læsning og skrivning af tallene indtil hundrederne; addition og subtraktion ved række-tælling dels paa tavlen, dels som hovedregning. Praktiske eksempler.

Skrivning (6 t.). De smaa og store bogstaver efter opskrift paa vægtavlen, først paa dobbeltlinjeret tavle, senere i dobbeltlinjeret skrivebog.

2den forberedelsesklasse.

Religion (3 t. ugentlig). Det vigtigste af bibelhistorien, fortælling og gjenfortælling. Nogle lette salmevers.

^{*)} Det egentlige timetal er for forberedelsesskolens klasser sat til 24. Herved er dog at merke, at der i disse klasser hver dag fragaar ialt henimod en time til frikvarterer (leg paa gaardspladsen), samt at 1ste klasse i de første uger af skoleaaret kun er paa skolen 3 timer daglig (10—1).

Norsk (9 t.). Eriksen og Paulsens læsebog, 2den dels 1ste afdeling. Samtale om det læste og gjengivelse af dets indhold. Nogle smaadigte lært udenad; enkelte sange. Til hver dag et par linjer til afskrivning efter bog med betegnet stavelsesdeling (i de første maaneder kun paa skolen, siden hjemme).

Geografi (3 t.). De vigtigste geografiske begreber, jordens skikkelse, bevægelse o. s. v. (med benyttelse af globus); det allermerkkeligste ved de europæiske lande, Norden noget fuldstændigere, efter kart.

Regning (5 t.). Øvelse i læsning og skrivning af tal samt addition og subtraktion fortsat, ogsaa med større tal. Multiplikation med ensifret multiplikator.

Skrivning (4 t.). Sandbergs forskrifter 1ste bog; taktskrivning.

3dje forberedelsesklasse.

Religion (3 t. ugentlig). Af Vogts mindste bibel-historie det gamle testamente; de tre første parter af katekismen uden Luthers forklaringer. Nogle salmer.

Norsk (8 t.). Eriksen og Paulsens læsebog, 2den dels 2den afdeling. Samtale om det læste og gjengivelse af dets indhold. Udenadlæsning af vers som i 2den klasse. Afskrivning efter bog; i sidste halvaar to gange ugentlig diktat (forbundet med gjenmemgaelse af de vigtigste ordklasser).

Historie (3 t.). Fortællinger af Norges ældste historie, omtrent til Harald haardraades død. Det vigtigste af gude-sagnene er medtaget.

Geografi (3 t.). Fuldstændigere gjenmemgaelse af det for 2den klasse opførte pensum.

Regning (4 t.). De fire regningsarter i ubenævnte tal.

Skrivning (3 t.). Sandbergs forskrifter 2den bog; taktskrivning.

II. Middelskolen.

1ste middelklasse.

Religion (3 timer ugentlig). Det nye testamente efter Vogts mindste bibelhistorie. Repeteret katekismens tre første parter (med Luthers forklaringer); desuden læst »bønner.« Enkelte bibelsprog og salmer.

Norsk (10 t. i 1ste halvaar, 5 t. i 2det). Øvelser i læsning, i regelen efter forberedelse hjemme. Eriksen og Paulsens læsebog, 2den dels 3dje afdeling. Enkelte af digtene er lært udenad. Begyndelsesgrundene af grammatiken under benyttelse af Jensens eksempelsamling (indtil § 18), af Hofgaards norske grammatik indledningen (§§ 1—23) og §§ 71, 73, 76—80 (af afsnittet om verberne). Øvelser i diktat 2 gange om ugen; skilletegnene dikteres endnu af læreren. Af Aars's retskrivningsregler er gennemgaaet §§ 1—6, 48—49, 10, 15—24, 27.

Tysk (5 t. i 2det halvaar.) Lassens læsebog (2den udgave) til og med s. 29; 2 gange om ugen dels diktat, dels skriftlige grammatiske øvelser, navnlig i verbernes og substantivernes böining.

Historie (3 t.) S. Petersens Norges historie fra Harald Haardraades död til Kalmar-unionen (suppleret ved en del mundtlige fortællinger). I 2det halvaar Eriksens lille verdenshistorie til middelalderen.

Geografi (3 t.) Erslevs »Almindelig geografi« med undtagelse af indledningen. Øvelser i karttegning.

Regning (4 t.) I de første maaneder af skoleaaret fortsat med øvelser i de fire regningsarter med ensbenævnte tal, senere gennemgaaet de fire regningsarter med uensbenævnte tal. Johannesens regnebog I.

Skrivning (3 t.). Sandbergs forskrifter 2den og 3dje bog. Taktskrivning.

Sang (1 t.). Øvelser i enstemmig sang.

2den middelklasse.

Religion (3 timer ugentlig). Vogts bibelhistorie for borgerskoler indtil dommernes bog; i forbindelse hermed læsning i bibelen. Katekismens fem parter læst tilende og repeteret. Fra kirkeaarets begyndelse er i hver uge gennemgaaet evangeliet for følgende søndag (og festdage). Enkelte salmer lært udenad.

Norsk (5 t.). Læsning, i regelen efter forberedelse hjemme: Eriksen og Paulsens læsebog, 3dje del (det udvalg, som i fortalen til de senere udgaver er opført for denne klasse). Enkelte digte er lært udenad. Af Hofgaard's norske grammatik er læst formlæren med forbigaaelse af anmerkninger og §§ 30—39 og 99—103; af sætningslæren §§ 111, 143—147, 151, 153—161, 167—169, ligeledes med forbigaaelse af anmerkningerne. Analyse dels efter Jensens eksempelsamling, dels af stykker i læsebogen. De vigtigste regler af Aars's retskrivningsregler; ved diktat er i 2det halvaar brugen af komma, semikolon og spørgsmaalstegn gennemgaaet.

Tysk (5 t.). Lassens læsebog (2den udgave); efter en hurtig repetition af de første 29 sider er læst videre til s. 50, fremdeles af »övelsesstykker ved repetitionen af formlæren« s. 51—57; læsestykker, 1ste afdeling, s. 60—84 og begyndt paa 2den afdeling. I grammatik Voss's tyske deklinationer (med forbigaaelse af egennavnens boining §§ 23 og 24). Skriftlig: dels diktat, dels övelser i at konjugere og deklinere.

Historie (2 t.). Eriksens lille verdenshistorie fra middelalderen og ud; repetition af hele bogen.

Geografi (2 t.). En kort indledning til geografien (til dels i tilslutning til de første blade af Erslevs »Almindelig geografi«); af Geelmuydens geografi for middelskolen den skandinaviske halvös fysiske og politiske geografi. Karttegning.

Naturhistorie (1 t.). Pattedyrene og fuglene efter Sörensens »Dyrerigets og planterigets naturhistorie i kort udtog« (s. 17—66); de nödvendige oplysninger om det menneskelige legeme er meddelt mundtlig.

Regning (4 t.). Repetition af det i I M. gennemgaaede, opgaver efter Johannesens regnebog, I, s. 55—98. Addition,

subtraktion og multiplikation i almindelig brök; Johannesens regnebog II.

Tegning (2 t.). Retlinjede geometriske planfigurer samt grundrids af lette tekniske former.

Skrivning (2 t.). Sandbergs forskrifter, 3dje bog, samt övelser efter opskrift paa tavlen.

Sang (1 t.). Note-övelser. En- og flerstemmige sange og salmer; (se forövrigt under 1ste kl. af latinygmnasiet).

3dje middelklasse.

Religion (3 timer egentlig). Vogts bibelhistorie for borgerskoler fra dommers bog til det nye testamente; i forbindelse hermed læsning i bibelen. Repetition af katekismens fem parter; en større del af »Sentenser af Guds ord«, navnlig de, som er optagne i Pontoppidans forklaring; stykker af hustavlen samt enkelte salmer.

Norsk (5 t.). Læsning efter Eriksen og Paulsens læsebog, 3dje del (i det væsentlige det udvalg, som i fortalen til de senere udgaver er opført for denne klasse). Af Hofgaards norske grammatik §§ 112—142 og 162—166; derhos repetition af det tidligere læste; analyse efter Jensens eksempelsamling og stykker af læsebogen. Aars's retskrivningsregler i sammenhæng (med forbigaaelse af vanskeligere anmerkninger). Alle skilletegn indövede. Diktat 1 gang om ugen; i sidste halvaar övelser i mundtlig og (afvekslende med diktaten) skriftlig gjenfortælling.

Tysk. Knudsens læsebog tilende. Mundtlige og skriftlige övelser i oversættelse fra norsk til tysk, dels efter Knudsens »elementarbog« (afsnittet om egte og uegte sammensatte verber, s. 91—96), dels efter Knudsens stilövelser (til »hjælpeverberne haben og sein«), Voss's tyske deklinationer repeterede (fremdeles med forbigaaelse af egnavnes böining); Lökkes mindre grammatik: Substantivernes kjön §§ 16—25; adjektivernes komparation, talord, pronomener, verber, adverbier, præpositioner §§ 44—90.

Historie (2 t.). Nissens »Verdenshistoriens vigtigste begivenheder« til middelalderen. Eriksens Norges, Sveriges og Danmarks historie til Kalmarunionen.

Geografi (2 t.). Geelmuydens geografi for middel-skolen fra Danmark til Italien.

Naturhistorie (2 t.). Indledning til botaniken efter Sörensens »Dyrerigets og planterigets naturhistorie i kort udtog;« forevisning og beskrivelse af levende planter i forbindelse med övelser i at anvende Sörensens »Norsk flora.« I vintermaanederne efter samme lærebog af zoologien krybdyrene, fiskene og leddyrene (s. 67—114).

Regning (5 t.). Alle fire regningsarter i almindelig brök. Decimalbrök. Johannesens regnebog II.

Tegning (2 t.). Fortsat indövelse af retlinjede planfigurer.

Skrivning (2 t.). Sandbergs forskrifter 4de bog.

Sang (2 t.). Som i 2den middelklasse.

4de middelklasse.

Religion (2 timer ugentlig). Af Vogts bibelhistorie for borgerskoler det nye testamente indtil palmesöndag; i forbindelse hermed læsning af tilsvarende dele af evangelierne. Pontoppidans »forklaring« (Sverdrups udgave), 1ste part.

Norsk (4 t.). Læsning efter Eriksen og Paulsens læsebog, 3dje del, idet hovedvegten er lagt paa stykker af den nyere norske literatur. Af læsebogens »korte oplysninger om forfatterne« er lært det, som meddeles om Welhaven, Wergeland, R. Keyser, A. Munch, P. Chr. Asbjörnsen, Jürgen Moe, Björnstjerne Björnson, Henrik Ibsen og Jonas Lie. Enkelte digte er lært udenad. Af Hofgaards norske grammatik er formlæren læst i sammenhæng og afsnittet om »hovedsætninger og bisætninger« repeteret. Et skriftligt arbeide om ugen: gjenfortælling; omskrivning af digte; lette fortællinger og skildringer; af og til diktat. Gjenfortælling er ogsaa anvendt som mundtlig övelse.

Tysk (paa latinlinjen 4 t., paa engelsklinjen 5 t.). Af Pauss og Lassens tyske læsebog: paa latinlinjen omtr. 50

sider, paa engelsklinjen noget mere. Formlæren repeteret efter Voss's tyske deklinationer og Lökkes mindre grammatik; af syntaksen paa latinlinjen til dativ, paa engelsklinjen til genitiv; tilsvarende stykker af Knudsens tyske stiløvelser; en skolestil hver uge.

Latin (8 t. paa latinlinjen). Af Schreiners grammatik det vigtigste af formlæren; Andersens læsebog Iste afdeling og af 2den afdeling I (stedsbestemmelser), II (participium), III (gerundium og passivt verbaladjektiv); fremdeles udvalgte eksempler af de følgende stykker om hovedsætninger samt om substantiviske og adjektiviske bisætninger. De vigtigste syntaktiske regler er meddelt mundtlig under læsningen. Stil 2 gange ugentlig, i regelen paa skolen.

Engelsk (5 t. paa engelsklinjen). Ross's læsebog i engelsk, 1ste del (med forbigaaelse af nogle faa stykker); skriftlige øvelser efter læsebogen.

Historie (2 t.). Nissens verdenshistorie fra Cæsar indtil Ludvig den 14des død. Eriksens Norges, Sveriges og Danmarks historie til enevoldsmagtens indførelse.

Geografi (2 t.). Geelmuydens geografi for middel-skolen fra Italien til Afrika.

Naturhistorie (2 t.). De vigtigste plantefamilier (Sörensens »Dyrerigets og planterigets naturhistorie i kort udtog« s. 150—188). Zoologien læst ud (Sörensens bog s. 115—128 og s. 1—16).

Mathematik (4 t.). Af Bonnevis arithmetik og algebra de to første böger. Af Bonnevis geometri 1ste bog til parrallele linjer.

Regning (1 t.). Repetition af almindelig brök og decimalbrök; enkelt reguladetri; Johannesens regnebog III.

Tegning (2 t. paa engelsklinjen). Indövelse af krumme linjer (cirkel, spiral).

Skrivning (1 t.). Sandbergs forskrifter 4de bog. Øvelser i «tysk» skrift.

Sang (2 t.). Som i 2den middelklasse.

5te middelklasse.

Religion (2 t.). Vogts bibelhistorie for borgerskoler fra »palmesøndag« og ud; bibellæsning som i 4de middelklasse. Af »forklaringen« (Sverdrups udgave) 2den part.

Norsk (3 t.). Læsning efter Eriksen og Paulsens læsebog, 3dje del, og efter Eriksens »Udvalg af danske og norske forfattere«, 1ste del (stykker af Petter Dass og en komedie af Holberg). Enkelte digte lært udenad. Om de vigtigste af de læste forfattere er dels lært, hvad der meddeles i læsebogens »Oplysninger om forfatterne«, dels har man paa skolen læst enkelte afsnit af Eriksens »Dansk og norsk litteraturhistorie til skolebrug«, navnlig om den nyere norske litteratur. Af Hofgaard's norske grammatik sætningslæren i sammenhæng. En stil hveranden uge: fortællinger; skildringer og beskrivelser; sammendrag og bearbejdelser. Eksempler paa opgaver, der har været givne i de tre parallelklasser: Hvad kan jeg tage mig fore i regnveir? — Omskrivning i prosa af »Norges natur«. — Nævn eksempler og giv en fortælling, der viser, hvorledes »af liden gnist kan komme stor ild«. — Hvad jeg kan se fra mit vindu. — Et skib. — Skildring af en gjerrig. — Vore vigtigste husdyr og deres nytte. — En skildring af høsten. — Ildens nytte. — Mit vanlige dagverk. — Gale hunde faar revet skind. — En dag af mine sommerferier. — Kristiania paa en regnveirsdag og paa en solskinsdag. — En skibsmasts historie. — Et besøg i ndstillingen. — De vigtigste af vore træsorter og deres nytte. — Et juleminde. — Gustav Adolf. — En emigrants hændelser. Mundtlige foredrag af disciplene over selvvalgte emner.

Tysk (4 t. paa latinlinjen, 5 t. paa engelsklinjen). Af Pauss og Lassens tyske læsebog omtrent 50 sider; af Løkkes mindre grammatik syntaksen tilende; tilsvarende stykker af Knudsens stiløvelser mundtlig. Hver uge en skolestil (dels efter de sammenhængende stykker i Knudsens stiløvelser, dels efter særlig udarbejdede opgaver); nogle hjemmestile.

Latin (9 t. paa latinlinjen). Af Voss's udvalg af latinske klassikere: 4 feltherrer af Cornelius Nepos (Miltiades, Aristides, Themistokles, Pausanias); de fleste »historiske for-

tællinger, anekdoter, betragtninger;« Phædri fabler; omtr. 20 kapitler af 1ste bog af Cæsar de bello Gallico. — Af Schreiners latinske grammatik formlæren noget fuldstændigere og af syntaksen det vigtigste af kasuslæren; de vigtigste hovedstykker af sætningslæren er indövede under forfatterlæsning og stilskrivning. En stil paa skolen hver uge (i to timer), dels efter Johanssens stilövelser, dels efter særlig udarbejdede opgaver; nogle hjemmestile.

Engelsk (5 t. paa engelsklinjen). Af Lökkes læsebog for mellemklasserne omtr. 80 sider; formlæren repeteret efter Lökkes grammatik; af syntaksen læst til pronomenerne; mundtlig tilsvarende stykker af Knudsen og Lökkes stilövelser; hver uge en skolestil (i to sammenhængende timer).

Fransk (2 t.). Af Knudsen og Wallems læsebog omtrent 20 sider; af Knudsens grammatik hovedreglerne af formlæren indtil de uregelmæssige verber; hyppige retroversionsövelser.

Historie (2 t.). Nissens verdenshistorie og Eriksens Norges, Sveriges og Danmarks historie til ende.

Geografi (1 t.). Af Geelmuydens geografi for middelskolen Afrika, Amerika, Australien.

Naturfag (3 t.). Christies fysik for middelskolen til »Om ligevegt og bevægelse.« Mineralogi (efter Höyers udkast).

Mathematik og regning (5 t. paa latinlinjen, 6 t. paa engelsklinjen). Af Bonnevis aritmetik og algebra 3dje og 4de bog med undtagelse af læren om logaritmmer; ligninger af 1ste og 2den grad. Bonnevis geometri 1ste bog ud og 2den, 3dje og 4de bog. Procent- og rentesregning, Johannsens regnebog III.

Tegning (2 t. paa engelsklinjen). Tegning efter grundformer til ornamenter samt simple fritstaaende legemer, der opkonstrueres i oprids og grundrids.

6te middelklasse.

Religion (2 timer ugentlig). Forklaringen læst ud og repeteret, bibelhistorien repeteret.

Norsk (3 t.). Læsning dels efter Eriksen og Paulsens læsebog, 3dje del, dels efter Eriksens »Udvalg af norske og danske forfattere«, 1ste del. Enkelte digte lært udenad. Læsebogens »Oplysninger om forfatterne« er lært om følgende: Ivar Aasen, Asbjørnsen, Baggesen, Bjerregaard, Björnson, Brun, Petter Dass, Ewald, Claus Frimann, Grundtvig, Maurits Hansen, Holberg, Ibsen, Ingemann, Landstad, Jonas Lie, Jørgen Moe, A. Munch, Oehlenschläger, Edvard Storm, Welhaven, Wergeland, Wessel, Vinje, Zetlitz; til suppling er benyttet Eriksens litteraturhistorie, af hvilken nogle afsnit er læst paa skolen. Det væsentligste om digtarterne er gjennemgaaet (i en klasse mundtlig, i de to andre parallelklasser efter Norbys »digtarterne«.) Af Aars og Eriksens svenske læsestykker er læst omtr. 50 sider. Af Hofgaard's grammatik »Om vers og versemaal«. En stil hver anden uge: fortællinger, skildringer og beskrivelser; sammendrag og bearbejdelser; opgaver af historien, geografien og naturhistorien; tildels ogsaa øvelser i diktat. Af opgaver, der har været givne i de tre parallelklasser, nævnes følgende: Et minde fra sommerferierne. — Sammenligning mellem hunden og katten. — Om tordenveir (dets oprindelse — nytte — skade — forholdsregler derimod). — Lövens, æslets, lammets og rævens karakter i fabelen. — Hannibal. — Gjengivelse af indholdet i Kjærlighed uden strømper. — Morgenstund har guld i mund. — Sammenligning mellem hovedstaden og smaabyerne. — Husdyrene og deres nytte. — Hösten. — Sammenligning mellem Norges og Danmarks naturlige beskaffenhed. — Den norske lods. — Fugleliv om vinteren. — Sneen og dens nytte. — Den norske bonde. — Sammenligning mellem Aleksander den store og Karl den tolvte. — Havet ved Norges kyster. — Fortrin og mangler ved livet i en større by, sammenlignet med livet paa landet. — Norges samferdselsmidler. — St. Hans-haugen og udsigten derfra. — Om ski-idrætten.

Tysk (4 t. paa latinlinjen, 5 t. paa engelsklinjen.) Lökkes større grammatik repeteret; stil hver uge paa skolen i to sammenhængende timer, dels efter Knudsens tyske stiløvelser, dels efter særlig udarbejdede opgaver (i en af de tre parallelklasser er i sidste halvaar en del af opgaven skrevet

som hjemmestil). Læsning efter Pauss og Lassens lærebog, tildels ex tempore.

Latin (8 t. paa latinlinjen). 1ste bog af Cæsar de bello gallico ud; Cicero in Catilinam I & III. Repetition af det hele pensum til middelskole-eksamen. Efter Schreiners grammatik er det forhen læste repeteret og det vigtigste af sætningslæren medtaget (i en af de to parallelklasser er Gjör og Johanssens schema for moduskæren i latin benyttet). Hver uge en sammenhængende stil paa skolen (i to timer); Johanssens stiløvelser; ved siden deraf ogsaa hjemmestile.

Engelsk (5 t. paa engelsklinjen). Læsning efter Lökkes læsebog for mellemklasserne, tildels ex tempore. Lökkes grammatik læst ud og repeteret; tilsvarende eksempler af Knudsen og Lökkes stiløvelser. Hver uge en stil paa skolen (i to sammenhængende timer).

Fransk (3 t.). Af Knudsen og Wallems læsebog omtrent 50 sider. Repetition (ogsaa af det i 5te middelklasse læste pensum). Af Knudsens grammatik formlæren læst ud og repeteret, og læst det væsentligste af syntaksen.

Historie (3 t.). Repetition af Nissens verdenshistorie og Eriksens Norges, Sveriges og Danmarks historie.

Geografi (2 t.). Af Geelmuydens geografi for middelskolen indledningen og repetition af det hele pensum.

Naturfag (2 t.). Om planternes indre bygning. Repetition af fysik, zoologi, botanik og mineralogi.

Mathematik og regning (6 t. paa latinlinjen, 5 t. paa engelsklinjen). Øvelser i praktisk regning; Johannesens regnebog III. Logarithmer; Af Bonneviés geometri 5te og 6te bog. Repetition af det hele pensum.

Tegning (2 t. paa engelsklinjen). Tegning af lette ornamenter; forøvrigt som i 5te middelklasse.

Ved tentamen for 6te middelklasse, som blev afholdt i december maaned, gaves følgende skriftlige opgaver:

I norsk: Med et emigrantskib til Amerika.

I tysk stil. Androkles og löven. En romersk slave ved navn Androkles var bleven dömt til kamp med de vilde dyr i

cirkus. En af de vildeste löver blev fört ind; men til tilskuernes store forbauselse blev den först förundret staaende, derpaa nærmede den sig mennesket og logrede med halen, indtil Androkles syntes at gjenkjende den og hilste den som en gammel ven. Tilskuerne vilde vide, hvorledes det gik til, at den frygtelige löve, der vilde have sönderrevet enhver anden, slet ikke skadede denne slave, og Androkles fortalte: Jeg römte i Afrika fra *) min herre, hvis mishandlinger blev mig utaalelige, og begav mig ud i örkenen. Her var min skræk meget stor, da en löve en dag kom mig imöde; men jeg fattede nyt mod, da den bedende viste mig sin blodige fod, i hvilken der sad en uhyre torn. Jeg nölede ikke med at trække tornen ud, og det lykkedes mig at læge saaret. Senere tilbragte jeg tre aar i örkenen, og löven bevidnede mig daglig sin taknemlighed ved at bringe mig de bedste dele af sit bytte. Jeg blev dog kjed af dette liv; jeg forlod den hule, jeg havde boet i, men blev fanget og fört til min herre. Ogsaa hin löve er, som jeg nu ser, bleven fanget, og saaledes har den her kunnet frelse mit liv.

I latinsk stil. Nogle aar efter blev en romersk hær beleiret af æquerne paa bjerget Algidus. Da efterretningerne herom kom til Rom, betog stor skræk og bestyrtelse folket, som om byen, ikke hæren, blev beleiret. Man besluttede da at vælge en diktator, som kunde bringe Staten frelse i denne nöd. Med enstemmighed valgtes til diktator L. Quintus Cincinnatus, som dengang dyrkede en ager paa den anden side af ¹⁾ Tiberen. Der blev han, medens han tilfældigvis var beskæftiget med et landligt arbeide, hilset af gesandterne og anmodet om ifört sin toga at höre senatets ærinde. Förundret befaler han sin hustru hurtig at hente hans toga fra hytten. Da han havde ifört sig den og törret sveden og stövet af sig, hilste gesandterne ham som diktator, opfordrede ²⁾ ham til at komme til byen og sagde ham, i hvilken fare hæren var.

I engelsk stil. Alarik for Rom. Det eneste, romerne nu havde at henty til, var gotherkongens naade, eller i det

*) römme fra entlaufen.

¹⁾ trans. ²⁾ monere.

mindste hans maadehold. Senatet, som i dette kritiske öieblik overtog den överste myndighed, udnævnte to gesandter til at underhandle med fienden. Dette vigtige hverv blev overdraget senatoren Basilius og tribunen Johannes, hvoraf den sidste kjendte gothernes konge fra tidligere dage. Da de blev forestillede for ham, erklærede de, i en tone, som maaske var vel höi for deres forfatning, at romerne var bestemte paa at hævde sin værdighed, i fred som krig, og at hvis Alarik negtede dem en billig og hæderlig kapitulation, maatte han være forberedt paa at möde utallige mænd, som var vel övede i vaaben og vilde kjæmpe med fortvivlelsens mod. »Jo tykkere græsset er, des lettere er det at slaa», var barbarens fyndige svar, og denne grove lignelse blev ledsaget af en haanende latter. Han var dernæst saa naadig at bestemme de lösepenge, han vilde modtage som pris for at trække sig tilbage fra Roms mure: de skulde udlevere alt det guld og sølv, som fandtes i byen, hvad enten det tilhørte staten eller private, alt det rige og kostbare lösöre, og alle de slaver, som kunde godtgjøre sin adkomst til navnet barbarer. Senatets udsendinger dristede sig til beskedent at spørge: »Hvis dette, o konge, er dine fordringer, hvad agter du da at lade os beholde?» »Eders liv,« svarede den overmodige erobrere; de skjælvede og trak sig tilbage.

I matematik: 1) Ved hjælp af logaritmmer skal beregnes værdien af udtrykket:

$$\sqrt[3]{\frac{b}{a}} - \sqrt{\frac{a}{b}}, \text{ naar } a = 0,07589 \\ b = 0,12769$$

2) Find x af ligningen:

$$\frac{3x - 2}{5 - 1} - \frac{45 - 2}{2x + 3} = 3\frac{1}{2}$$

3) En mand solgte 25 hl. hvede til en pris af 9,28 kr. pr. hl., hvorved han tabte $3\frac{1}{3}$ pct. Hvormeget havde han selv betalt pr hl.? og hvor stort var hele hans tab? Da priserne steg, fik han for resten af sin beholdning 9,76 kr. pr. hl.; derved tjente han saameget, at han fik sit tab paa det første parti akkurat dækket. Hvormange hektoliter solgte han til 9,76 kr.?

4) 8 mand har i $7\frac{1}{2}$ dag à 8 timer udført $\frac{4}{15}$ af et arbejde; derpaa arbejder 5 mand i 6 dage og udfører i den tid $\frac{1}{8}$ af arbeidet. Hvormange timer maatte disse 5 mand arbejde hver dag? og hvor mange mand maa til for at fuldføre arbeidet i $36\frac{1}{2}$ dag à 10 timer?

5) Höiden i et ligesidet triangel er $\sqrt{\frac{3}{3}}$ m. En i en cirkel indskreven regulær sekskant har samme fladeindhold som det nævnte triangel; beregn sekskantens mindre radius.

III. Gymnasierne.

Latingymnasiet.

1ste klasse (1 L. G.)

Religion (1 time ugentlig). Nissens kirkehistorie til schweizer-reformationen.

Norsk (3 t.) Af Eriksens Udvalg af norske og danske forfattere, 1ste del, folkeviserne samt fra Holberg til og med Oehlenschläger; enkelte stykker af 2den del. Eriksens litteraturhistorie fra begyndelsen til side 115 (Oehlenschlägers död). Stil hver tredje uge; opgaver: 1) Vore husdyr, deres karakter og betydning. 2) Folkeviserne, deres oprindelse og arter. 3) Elvenes betydning for vort land. 4) »En liden tue kan vælte et stort læs«, belyst ved eksempler. 5) Modgang udvikler menneskets kræfter. 6) Hvorfor er smiger saa foragtelig? 7) Hvilke begivenheder danner overgangen mellem middelalderen og den nyere tid? 8) *Festina lente*. 9) Hvorledes dannes sne, og hvilken nytte gjør den? 10) Om de forandringer i naturen og menneskelivet, som vaarens komme fremkalder i vort land. Mundtligt foredrag over selvvalgte emner: 1 gang i skoleaaret af hver discipel.

Tysk (1 t.) I 1 L. G. a 4de og 5te akt af Schillers Wilhelm Tell, derefter Wallensteins Tod. I 1 L. G. b Wilhelm Tell samt udvalgte digte efter Pauss og Lassens læsebog.

Latin (9 t.). Cicero *in Catilinam II & IV, pro lege Manilia, pro Archia poeta*. Sallust: *Catilina*. Ovid: omtrent 1200 vers af metamorfoserne. Syntaksen efter Schreiners grammatik. Hver anden uge en hjemmestil og hver anden en skolestil.

Græsk (8 t.). Efter Curtius's grammatik det væsentlige af den attiske formlære. Tilsvarende stykker af Schenkls elementærbog. En time ugentlig stil paa skolen efter samme bog. Af Xenofons *Anabasis* 2den bog og 3dje bog kap. 1—2; (indholdet af 1ste bog meddelt i uddrag).

Fransk (3 t.). Knudsen og Wallems læsebog 1ste del tilende, af 2den del omtrent 30 sider. Efter Knudsens grammatik er formlæren repeteret i sammenhæng; enkelte punkter af syntaksen gjenemgaaet. Mundtlige og skriftlige øvelser i oversættelse fra norsk til fransk efter Wallems stil-øvelser.

Historie (2 t.). Thriges mindre lærebog i den gamle historie indtil de flaviske keisere.

Mathematik (3 t.). Dr. O. J. Brochs aritmetik 1ste, 2den og 3dje bog.

Sang. De disciple af gymnasialklasserne, som har deltaget i sangundervisningen, har været delte i tre partier, som hvert har haft 1 times undervisning om ugen. Noteøvelser, elementerne af skalaer og treklange samt øvelser i firstemmig sang i mandskor. Desuden af og til firstemmig sang for blandet kor, (alle sangere fra gymnasierne og 2den—4de middelklasse har nemlig i enkelte timer sunget sammen, efterat sangene forud har været indövede med de enkelte partier).

2den klasse (2 L. G.).

Religion (1 t.). Nissens kirkehistorie tilende. I 2det halvaar Johannes' evangelium paa græsk, kap. 1—5 (med J. N. Bruns forklaring).

Norsk (4 t.). Ewald *Fiskerne*, Holberg *Den politiske kandestöber*, Wergeland *Den engelske lods*. Eriksen dansk og norsk litteraturhistorie fra Ewald tilende.

Stil dels hver anden, dels hver tredje uge; opgaver: 1) Hvad er det, som gjør en fodtur saa tiltrækkende? 2) Hvilken vigtighed og interesse kan de gamle folkeviser have for vor tid? 3) Folkefesters oprindelse og betydning. 4) Europas overlegenhed over de øvrige verdensdele, hvori den bestaar, og hvorpaa den er grundet. 5) Hvilke omstændigheder befordrede fönikernes udvikling til oldtidens første søfarende folk? 6) Hvilke var de nærmere og fjernere aarsager til den anden puniske krig, og hvorfor laa Karthago under? 7) Hvilke var de væsentligste indre og ydre omstændigheder, som bevirkede, at hellenerne fra sit høidepunkt efter perserkrigene inden kort tid sank ned i et provincielt forhold? 8) Korstogenes aarsager og virkninger. 9) Kundskab er magt. 10) Om nytten af at være utilfreds med sig selv. 11) Munkevæsenets betydning i middelalderen.

To timer ngentlig er anvendt til oldnorsk, hvori er gjennemgaaet det vigtigste af formlæren efter Nygaard's grammatik samt omtrent 30 sider af samme forfatters læsebog.

Tysk (1 t.). Udvalgte digte (efter Pauss og Lassens læsebog).

Latin (9 t.). Cicero Cato maior og udvalgte breve. Vergil Ænëis V—VI, Livius XXIII—XXIV. Ex tempore omtrent en tredjedel af Sallusts Jugurtha. Schreiners grammatik fra § 377 tilende. Et skriftligt arbeide om ugen (vekselvis hjemme og paa skolen), i 1ste halvaar stil, i 2det dels stil, dels oversættelse.

Græsk (8 t.). Xenofons Anabasis 3dje bog kap. 3—5. Herodot 8de bog. Homer Odysseens 1ste—3dje bog. Platons Apologia Socratis paabegyndt. Af grammatik er gjennemgaaet det vigtigste af syntaksen (moduslæren efter Aars og Grøteruds oversigt, det øvrige efter Curtius).

Fransk (3 t.). Mérimées Colomba fra pag. 93 og Mateo Falcone. Indledningen til Riemann og Benoist's udgave af Livius (Notice sur Tite-Live). Knudsen og Wallems læsebog, 2den del, omtrent til side 50.

Historie (2 t.). Den gamle historie tilende. Frankriges historie til revolutionen (med benyttelse af L. Kr. Daa's lærebog i verdenshistorie).

Mathematik (2 t.). Arithmetiken tilende. Plantrigonometri (C. M. Guldbergs lærebog). Skriftlige opgaver en gang om ugen.

Sang. Se 1 L. G.

3dje klasse (3 L. G.)

Religion (2 t.). Johannes' evangelium tilende. Kirkehistorien repeteret.

Norsk (4 t.). Holberg Den politiske kandestøber. Wessel Kjerlighed uden strømper. Eriksens litteraturhistorie. Stil hver tredje uge; opgaver: 1) De vigtigste grunde til muhamedanismens store udbredelse. 2) Hvorfor kaldes forrige aarhundrede oplysningens tidsalder? 3) Hvad befordrede kristendommens udbredelse i de tre første aarhundreder? 4) Hvorledes bliver nød og farefulde begivenheder ofte til velsignelse for et folk? 5) Vikingetogenes betydning for nordens udvikling. 6) En beskrivelse af Ægypten som det ved natur og oldtidsminder merkelige land. 7) Ensomhedens gavnlige og skadelige indflydelse paa sindet. 8) Hansestædernes betydning for vort fædreland. 9) Verbunden werden auch die Schwachen mächtig.

To timer ugentlig er anvendt til **oldnorsk**: Nygaards grammatik fuldstændig; heved 70 sider af sammes læsebog. Det hele for ex. art. bestemte pensum repeteret.

Latin: Omtrent 900 vers af Horatii oder (med nøiagtig gjennemgaaelse af versemaalene*) og omtrent 500 vers af hans breve. Tacitus Germania. Repetition af det hele artiums-pensum. Antikviteter efter Weisses lærebog. Grammatiken repeteret fuldstændig. Kort oversigt over litteraturhistorien. To latinske oversættelser hver uge.

Græsk (7 t.). Læst og repeteret Iliadens 1ste og 2den bog samt Platons Apologia Socratis. Desuden repeteret de tidligere læste böger af Homer, Herodot og Xenofon. (Indholdet af de böger af Homer, som ikke er læst i grund-

*) Til vejledning for lærere kan anbefales Dr. R. Köpke Die lyrischen Versmasse des Horaz. Berlin. Weidmann. 1883. (60 øre).

sproget, er meddelt i uddrag, større partier ogsaa læst i Wilsters oversættelse. Ligesaa er forelæst oversættelse af forskellige stykker af Platon). Christensen Det græske statsliv i oldtiden. Litteraturhistorie (dikteret en kort oversigt, suppleret mundtlig). Grammatiken repeteret (moduslæren efter Aars og Gröteruds oversigt).

Fransk (2 t.) Mérimée Mateo Falcone. Knudsen og Wallems Udvalg af nyere franske forfattere, I. Nogle stykker af Daudets Contes du Lundi. Sicks grammatik repeteret.

Historie (3 t.). Frankriges historie tilende. Nordens historie (Eriksens lærebog fuldstændig). Repetition af det hele pensum.

Mathematik (3 t.). C. M. Guldbergs stereometri indtil «sfærisk geometri». Repetition. Skriftlige opgaver.

Sang. Se 1 L. G.

Ved tentamen for 3 L. G. i december maaned gaves følgende skriftlige opgaver:

I norsk: Hvorfor har fortællingen om svundne tiders begivenheder for alle, ogsaa for almuesmanden, saa meget tiltrækkende?

I latin: af Henrichsens opgavesamling s. 204, nr. V (Liv. 42, 29).

I matematik:

- 1) I et triangel kjender man fladeindholdet (f) og to af siderne (a og b). Find vinklerne og den tredje side.

Eks. $f = 3,708$; $a = 4,8916$; $b = 2,605$.

- 2) I en firkantet, regulær pyramide kjender man grundfladen (F) og sidefladen (S).

Find kubikindholdet.

- 3) Hvor stor del af kuglen er et segment, for hvilket den sfæriske del af begrænsningen er n gange saa stor som den plane?

Realgymnasiet.

1ste klasse (1 R. G.)

Religion (1 time ugentlig). Som 1 L. G.

Norsk (3 t.). Som 1 L. G. (Istedenfor nr. 3 og 8 af de i latinklassen givne opgaver har denne klasse havt følgende: Dyrenes kunstdrift paavist ved eksempler fra bygningen af deres boliger. — Urskoven og havet, en sammenligning).

Tysk (1 t.). Schillers Maria Stuart.

Engelsk (5 t., hvoraf 2 sammenhængende anvendes til stilskrivning). Af Lökkes Engelske forfattere i udvalg s. 345—420 (o: Macaulay, Stanhope, Lytton, Dickens med biografier). Efter Lökkes grammatik syntaksen. Nogle faa hjemmestile; hver uge en skolestil efter Lökke og Knudsens stiløvelser, 2den samling. Af samme bogs første del er gennemgaaet de to tillæg om præpositionerne og om synonymmer. Forskjellige dele af J. Lunds engelske ordsamling.

Fransk (4 t.).	Omtrent som 1 L. G.
Historie (2 t.).	

Geografi (2 t.). Gundersens lærebog i politisk geografi.

Naturfag (5 t.). Lützens lærebog i zoologi, nr. 2, hvirveldyrene. Efter Sörensens planterigets naturhistorie planternes ydre bygning og inddeling; beskrivelse og bestemmelse af planter. Af Schiötz's lærebog i fysik mekanikens 1ste og 2det afsnit. Hjortdahl's kemi indtil aluminium.

Mathematik (6 t.). Dr. O. J. Brochs aritmetik (med forbigaaelse af kjedebrök og ubestemte ligninger) samt Dr. E. Holsts bemærkninger til samme. Jul. Petersens lærebog i den elementære plangeometri. Stadig skriftlige opgaver.

Tegning (2 t.). Grundformer til ornament.

Sang. Se 1 L. G.

2den klasse (2 R. G.)

Religion (1 time egentlig). Nissens kirkehistorie tilende. I 2det halvaar Johannes' evangelium, kap. 1—5 (med J. N. Bruns forklaring).

Norsk (4 t.). Eriksens Udvalg af norske og danske forfattere, 2den del (læsebogens 5te del). Eriksens litteraturhistorie fra Ewald. Stil dels hver anden, dels hver tredje uge; opgaver: 1) Handelens betydning for civilisationen. 2) Hvilke farer udsætter en langvarig og uafbrudt lykke mennesket for? 3) Hvad er karakterfasthed, og hvad er ubestemtthed, og hvortil kan disse karaktertræk udarte? 4) Om overtro og dens skadelige følger. 5) En kort fremstilling af forholdene i Europa ved Luthers frentreden. 6) Hvorfor læser vi historie? 7) Anføreren til levningerne af en slagen hær. (Tale). 8) Om de norske skove og deres betydning for vort folk. 9) Hvorfor blev Kalmar-unionen af saa kort varighed? 10) Om sparsommelighed, gjerrighed og karrighed. 11) Om Oehlenschlägers digt «Guldhornene». 12) Verbunden werden auch die Schwachen mächtig. 13) Hvorledes kan vi pleie vor sundhed, og hvor vidt bör vi gaa heri?

To timer egentlig er anvendt til **oldnorsk**, hvori er gennemgaaet det vigtigste af formlæren efter Nygaard's grammatik samt henved 40 sider af samme forfatters læsebog.

Tysk (1 t. i begyndelsen af skoleaaret; senere er timen anvendt til engelsk). En del af Schillers Maria Stuart.

Engelsk (dels 5, dels 6 t., se under tysk; 2 sammenhængende timer anvendes til stilskrivning). Af Lökkes Engelske forfattere i udvalg stykkerne af Gibbon, Hume, Sheridan og en del af Byron, samt de tilsvarende biografier (ialt henved 120 sider). Ex tempore Dickens Sketches, Lökkes udgave, s. 81—100 og s. 126—170. — De vigtigste dele af Lökkes grammatik. Hver uge en skolestil efter Lökke og Knudsens stiløvelser, 2den samling. Af samme bogs første del er gennemgaaet stykket om synonymmer. Forskjellige dele af J. Lunds engelske ordsamling.

Fransk (3 t.). Mérimée Colomba fra s. 95 tilende. Knudsen og Wallems læsebog omtrent til s. 75. Knud-

sens grammatik. Stiløvelser (mundtlig) 1 gang ugentlig (efter Bekkevolds bog).

Historie (2 t.). Som 2 L. G. (med den forskjel, at Frankriges historie er læst ud).

Geografi (2 t.). Gundersens lærebog i politisk geografi fra England.

Naturfag (5 t.). Lützens lærebog i zoologi, nr. 2, fra leddyr tilende. Botanik: Planternes indre bygning (med Sörensens planterigets naturhistorie som grundlag). Af Schiötz's lærebog i fysik fra luftarter til magnetisme. Hjortdahls kemi tilende (fra jern).

Mathematik (5 t.). Arithmetiken og plangeometrien tilende. C. M. Guldbergs plantrigonometri og stereometri (af sidste afsnit «sfærisk geometri» er ikke alt medtaget). Samme forfatters analytiske geometri indtil cirkelen.

Tegning. Konstruktionstegning (1 t.): linealkonstruktion og andre forberedende øvelser (hver elev udført 5 plancher); deskriptiv geometri efter Dr. O. J. Brochs lærebog, kap. 1—2 (hver elev 2 plancher). Frihaandstegning (1 t.): paa det nærmeste fuldført de til ex. art. bestemte tegninger.

Sang. Se 1 L. G.

3dje klasse (3 R. G.)

Religion (2 t.). Som i 3 L. G.

Norsk (5 t.). Holberg Den politiske kandestöber. Wessel Kjærlighed uden strømper. Eriksens litteraturhistorie. Stil hver tredje uge; opgaver: 1) At udvikle ordspøget «nød giver kraft» og belyse det ved eksempler fra historien. 2) Hvad er det eiendommelige ved den norske naturs skjönhed? 3) Sammenligning mellem perserkrigene og den peloponnesiske krig og de historiske forhold i det hele i begges tidsalder. 4) Hvorledes kan overflödige eller trange kaar hindre eller befordre den unge studerendes fremgang? 5) En beskrivelse af Ægypten som det ved natur og oldtidsminder merkelige land. 6) Hvilken sandhed indeholder ordspøget «Enhver er sin egen lykkes smed»? 7) La mocquerie

est souvent l'indigeance d'esprit. 8) Hvilke oplysninger giver «Den politiske kandestøber» om tidens samfundsforshold? 8) Giv en almindelig karakteristik af orienten. 10) «Vor ære og magt har hvide seil os bragt».

Tre timer egentlig er anvendt til **oldnorsk**: Nygaard's grammatik fuldstændig; et udvalg af sammes læsebog (ialt omtrent 135 sider) læst og repeteret.

Engelsk (5 t., hvoraf 2 sammenhængende anvendes til stilskrivning). Af Lökkes Engelske forfattere i udvalg stykkerne af Pope, Shakespeare, Bacon og en del af Macaulay (ialt henved 100 sider); Miltons og Clarendons biografier samt repetition af det vigtigste af de øvrige. Ex tempore Dickens Sketches, Lökkes udgave, s. 176—187, og Macaulay, Essay on Lord Bacon (omtr. 70 sider i Lökkes Engelske forfattere). Repetition af grammatik og ordsamling. Hver uge i to sammenhængende timer en skolestil (Knudsen og Lökkes stiløvelser).

Fransk (3 t.). Mérimée Colomba fra s. 100 tilende. Daudet, Contes du Lundi. Ex tempore Scribe Le verre d'eau. Sicks grammatik repeteret. Jevnlig stiløvelser (efter Bekkevolds bog).

Historie (3 t.). Som i 3 L. G.

Geografi (1 t.). Johannesens matematiske geografi. Repetition af Henrichsens fysiske geografi.

Naturfag (5 t.). Sörensens botanik tilende. Corneliussens mineralogi. Schiütz's fysik læst ud og repeteret; ligesaa Hjortdahl's kemi.

Mathematik (6 t.). Dr. A. S. Guldbergs funktionslære side 18—41, 52—62 og 68—83 (med forbigaaelse af sekt. 24 og et par tillæg. sekt. 52 og sekt. 69). Analytisk geometri (C. M. Guldbergs lærebog med forbigaaelse af tillægget om krumningsradius i den nyeste udgave).

Tegning (1 t.). Tegning efter modeller (stereometriske legemer) i forbindelse med perspektivlære. Udført den for ex. art. bestemte karttegning.

Sang. Se 1 L. G.

Ved tentamen for 3 R. G. i december maaned gaves følgende skriftlige opgaver:

I norsk: Som for 3 L. G.

I engelsk: Af Schrams stiløvelser s. 119, «Stormogulen af Delhi».

I matematik:

- 1) Et keglesnit er henført til sine hovedakser. Det gaargjennem punktet (1,1) og har i dette en tangent med vinkelkoefficient k . — Bestem halvaksjerne. Søg særlig k og keglesnittets ligning for det tilfælde, at kurven er en cirkel og en ligesidet hyperbel.
- 2) Summer de n første værdier af funktionen:
 $(x - 1) \cdot (x - \frac{1}{2}) \cdot (x - \frac{1}{3})$.
- 3) I en regulær 20 kantet pyramide kjendes grundfladen G og sidefladen S . Find formelen for kubikindholdet.

I fysik: En cirkelformig strøms virkning paa en magnet.

Afgang til universitetet 1883.

A. Fra latingymnasiets øverste klasse anmeldtes 20, af hvilke følgende 18 bestod examen artium, 3 med hovedkarakteren laud. præ ceteris, 11 med laudabilis og 4 med illaudabilis:

1. Augestad, Rolf Andreas, f. $\frac{10}{7}$ 66, søn af kjøbmand L. Augestad, Laurvik. (Discipel af skolen i $1\frac{1}{2}$ aar).
2. Bade, Ludvig, f. $\frac{21}{9}$ 65, søn af konsul O. M. Bade, Kristiania. (Discipel af skolen i 12 aar).
3. Bjerkevold, Johan, f. $\frac{22}{6}$ 66, søn af tømmermand J. Børresen, Eidanger. (Discipel af skolen i 2 aar).
4. Bodding, Poul Olaf, f. $\frac{2}{11}$ 65, søn af boghandler E. O. Bodding, Gjøvik. (Discipel af skolen i $2\frac{1}{2}$ aar).
5. Bonnevie, Christian Fredrik, f. $\frac{11}{11}$ 65, søn af besigtelsesmand T. Bonnevie, Laurvik. (Discipel af skolen i $1\frac{1}{2}$ aar).

6. Foss, Waldemar, f. $23/10$ 64, søn af handelsborger W. Foss, Kristiania. (Discipel af skolen i 12 aar).
7. Gulbransen, Nils Theodor, f. $24/1$ 65, søn af snedker Chr. Gulbransen, Kristiania. (Discipel af skolen i 9 aar).
8. Gutzeit, Karl, f. $13/1$ 65, søn af konsul H. Gutzeit, Paris. (Discipel af skolen i 9 aar).
9. Halvorsen, Jacob, f. $19/11$ 63, søn af bogtrykker A. Halvorsen, Røros. (Discipel af skolen i 3 aar).
10. Hertzberg, Nils Christian Egede, f. $20/1$ 66, søn af statsraad N. Hertzberg. (Discipel af skolen i 10 aar).
11. Heuch, Peter, f. $9/11$ 65, søn af sogneprest Heuch, Kristiania. (Discipel af skolen i 11 aar).
12. Johnson, Jonathan, f. $25/5$ 66, søn af professor Gisle Johnson, Kristiania. (Discipel af skolen i 10 aar).
13. Klöcker, Isaac, f. $11/4$ 65, søn af overretssagfører Klöcker, Arendal. (Discipel af skolen i 3 aar).
14. Kökeritz, Reinholdt, f. $31/10$ 64, søn af kjøbmand C. F. Kökeritz, Kristiania. (Discipel af skolen i 12 aar).
15. Saxlund, Hans, f. $19/4$ 65, søn af sogneprest Saxlund i Tolgen. (Discipel af skolen i 9 aar).
16. Schjötz, Peter, f. $18/11$ 64, søn af ingeniør Schjötz, Kristiania. (Discipel af skolen i 12 aar).
17. Sømme, Jacob, f. $26/1$ 66, søn af byfoged Sømme, Bergen. (Discipel af skolen i 10 aar).
18. Wielgolaski, Stanislaw, f. $20/9$ 64, søn af kjøbmand Wielgolaski, Kristiania. (Discipel af skolen i 12 aar).

De specielle karakterer sees af følgende tabel.

	Modermaal.	Latinsk overs.	Mathem. skr.	Religion.	Oldnorsk.	Latin.	Græsk.	Fransk.	Historie.	Mathem. mdtl.	Sum.	Hovedkarakter.		
Augestad	3	4	2	1	1	2	3	2	2	2	1	4	27	Laudabilis.
Bade	4	4	3	1	1	1	2	1	2	2	1	1	23	Laudabilis.
Bjerkevold	3	3	2	2	1	2	1	1	2	1	2	3	23	Laudabilis.
Bødning	3	2	1	2	1	2	1	1	2	1	1	1	18	Laud. præ cet.
Bonnevie	2	4	3	3	3	2	2	3	3	3	4	2	34	Haud illaud.
Foss	3	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	16	Laud. præ cet.
Gulbrandsen	3	3	3	2	1	1	2	1	2	1	1	2	22	Laudabilis.
Gutzeit	4	4	3	2	2	3	3	2	3	2	1	2	31	Haud illaud.
Halvorsen	3	3	3	2	2	2	2	3	3	1	1	4	29	Laudabilis.
Hertzberg	4	3	1	1	1	2	3	2	2	3	1	1	24	Laudabilis.
Heuch	3	3	4	2	1	2	2	3	3	2	1	4	30	Laudabilis.
Johnson	3	3	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	24	Laudabilis.
Klæcker	3	3	5	3	2	2	2	4	4	2	2	5	37	Haud illaud.
Køkeritz	4	4	2	1	2	2	3	1	2	3	1	3	28	Laudabilis.
Saxlund	3	4	2	4	2	2	3	3	4	3	2	1	33	Haud illaud.
Schjötz	3	3	2	2	2	2	2	3	3	1	3	3	29	Laudabilis.
Sømme	3	3	2	2	2	2	2	1	1	1	3	3	25	Laudabilis.
Wielgolaski	2	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	15	Laud. præ cet.

Klassen havde desuden 2 disciple, som gik op efter privat anmeldelse; den ene af disse bestod examen artium med hovedkarakteren haud illaudabilis.

B. Fra realgymnasiets øverste klasse anmeldtes 16, af hvilke følgende 15 bestod examen artium, 13 med hovedkarakteren meget godt og 2 med hovedkarakteren godt:

1. Berntsen, Nils Anton, f. $\frac{4}{9}$ 64, søn af skibskaptajn B. Berntsen, Kristiania. (Discipel af skolen i 1 aar).
2. Bull, Henrik Johan, f. $\frac{23}{12}$ 64, søn af skibskaptajn M. Bull, Tønsberg. (Discipel af skolen i 3 aar).
3. Børsøm, Herman, f. $\frac{16}{11}$ 62, søn af gaardbruger H. H. Børsøm, Aas. (Discipel af skolen i 2 aar).

4. Bühring, Eistein, f. $\frac{8}{2}$ 64, søn af kaptein J. Andersen, Kristiania. (Discipel af skolen i 2 aar).
5. Christiansen, Ditlef, f. $\frac{29}{3}$ 65, søn af konsul Christiansen, Tønsberg. (Discipel af skolen i 3 aar).
6. Haugen, Nils Johan, f. $\frac{10}{7}$ 63, søn af gaardbruger L. Haugen, Alstadhaug. (Discipel af skolen i 1 aar).
7. Holen, Ole Jakob, f. $\frac{30}{12}$ 62, søn af sparebankkasserer J. Holen, Nordre Fron. (Discipel af skolen i $1\frac{1}{2}$ aar).
8. Houge, Vincent, f. $\frac{3}{6}$ 65, søn af skibsreder N. Houge, Kristiania. (Discipel af skolen i 7 aar).
9. Meyer, Jacob, f. $\frac{26}{2}$ 64, søn af arkitekt Thrap-Meyer, Kristiania. (Discipel af skolen i 13 aar).
10. Morterud, Ragnvald, f. $\frac{1}{9}$ 65, søn af ingeniør Morterud, Kristiania. (Discipel af skolen i 11 aar).
11. Pettersen, Petter, f. $\frac{20}{9}$ 65, søn af gaardbruger C. Pettersen, Søndre Land. (Discipel af skolen i 3 aar).
12. Sandstad, Ole, f. $\frac{30}{9}$ 63, søn af underofficer H. O. Sandstad, Ytterøen. (Discipel af skolen i 2 aar).
13. Seiersted, Nils Johannes, f. $\frac{17}{10}$ 65, søn af oberstløjtnant Seiersted, Kristiania. (Discipel af skolen i 3 aar).
14. Sörum, Hans, f. $\frac{7}{6}$ 64, søn af gaardbruger O. K. Sörum, Skedsmo. (Discipel af skolen i $5\frac{1}{2}$ aar).
15. Woxen, Johannes, f. $\frac{21}{3}$ 64, søn af gaardbruger H. J. Woxen, Vestre Aker. (Discipel af skolen i 7 aar).

De specielle karakterer sees af følgende tabel:

	Modermaal.	Engelsk stil.	Mathem. skr.	Fysik skr.	Religion.	Oldnorsk.	Engelsk.	Fransk.	Historie.	Geografi.	Math. mundtl.	Naturfag.	Sum.	Hovedkarakter.
Berntsen	3	3	2	2	3	3	2	2	5	2	2	2	31	Godt.
Bull	3	3	1	3	1	1	1	2	1	1	1	2	20	Meget godt.
Bühning	3	3	3	4	2	3	2	2	1	4	1	3	31	Godt.
Børsum	3	3	3	2	2	1	3	1	2	2	2	3	27	Meget godt.
Christiansen	2	3	3	2	1	2	1	1	1	2	1	2	21	Meget godt.
Haugen	3	3	2	4	2	1	3	2	2	4	1	3	30	Meget godt.
Holen	3	3	1	1	2	2	3	1	2	2	1	2	23	Meget godt.
Houge	3	4	1	1	2	3	1	2	1	2	2	1	23	Meget godt.
Meyer	3	3	3	1	2	2	2	3	1	2	2	1	25	Meget godt.
Mortrud	3	3	2	2	2	3	2	2	2	1	2	2	26	Meget godt.
Pettersen	3	2	2	3	1	2	1	1	1	1	2	3	22	Meget godt.
Sandstad	3	4	1	1	2	2	3	2	1	3	1	2	25	Meget godt.
Seiersted	3	3	4	3	3	2	1	1	2	2	2	2	28	Meget godt.
Sørum	4	3	2	1	2	2	1	2	1	1	1	1	21	Meget godt.
Woxen	3	3	2	1	3	2	1	3	2	1	1	1	23	Meget godt.

Klassen havde desuden 9 disciple, af hvilke de 8 gik op efter privat anmeldelse; af disse bestod 6 ex. art. 1 med hovedkarakteren meget godt og 5 med hovedkarakteren godt.

Middelskolens afgangseksamen 1883.

Kommissionen for afholdelse af middelskolens afgangseksamen ved de private skoler i Kristiania bestod i 1883 af følgende herrer: skolebestyrer Gjertsen (Gjertsens skole, formand); skolebestyrer Anderssen (Anderssens skole); skolebestyrer Hofgaard (Aars og Voss's skole); skolebestyrer Jespersen (Borgerskolen); skolebestyrer Pauss (Nissens pigeskole); cand. philos. H. Larsen (fröken Bauers skole).

Efter kommissionens forslag beskikkede kirke departementet følgende herrer til censorer ved denne skole:

- I religion: cand. theol. Corneliussen og pastor S. Blaker.
 I norsk: inspektör, cand. mag. Brock.
 I latin: stipendiat, Dr. A. Torp.
 I tysk: cand. mag. B. Gundersen.
 I engelsk: cand. mag. C. Christensen.
 I fransk: sproglærer Messel.
 I historie: cand. philos. Johanssen.
 I geografi: cand. theol. A. Andersen og cand. mag. Sundt.
 I mathem.: cand. phil. Eliassen.
 I naturfag: cand. real Hamilton.
 I tegning: löitnant Hj. Nielsen.
 I skrivning: lærer M. Pedersen.

Opgaverne til de skriftlige prøver blev tilstillet skolerne fra kirke departementet. De löd saaledes:

I modersmaalet: »De vigtigste Metaller og deres Anvendelse.«

I tysk stil: Varus's Overmod vakte snart det tyske Folks Frihedsfølelse. Han havde allerede för som Statholder i Syrien vundet en sörgelig Berömmelse, idet man sagde om ham, at han var kommen fattig til en rig Provins og var vendt rig tilbage fra en fattig. Skuffet ved Befolkningens ydre Ro kom han paa den ulykkelige Tanke, at han kunde behandle Tyskerne, som om deres Land allerede var en romersk Provins. Misfornöielsen blandt de tyske Folkestammer blev derfor daglig större, og det lykkedes en ung Fyrste, den ædle Herman, at ophidse dem til Kamp mod Tyrannerne. Denne var en saameget farligere Fiende for Romerne, da han nöie kjendte baade deres Sprog og Krigskunst og desuden havde forstaaet at vinde den romerske Statholders Tillid. Varus gav ham og hans Venner det Hverv at samle Tropper til Hjælp for Romerne mod en tysk Stamme, der havde grebet til Vaaben. Förgjæves ilede en tro Ven af Romerne til Varus, advarede ham paa det mest indtrængende og meddelte ham de sammensvornes Planer. I sit blinde Overmod vilde den stolte Romer ikke opgive den Beslutning, han engang havde fattet. Medens Herman var be-

skjæftiget med at samle og bevæbne de Tropper, der skulde angribe Romerne, marscherede disse ind i de uveisomme Skove uden at ane den Fare, der truede dem.

I latinsk stil: Da Keiser Aurelianus kom til Tyana¹⁾, en vel befæstet By i Cappadocien, og fandt dens Porte lukkede, blev han vred og sagde: »Naar jeg bliver Herre²⁾ over Byen, vil jeg ikke lade en Hund tilbage³⁾ i den«. Da de efter Bytte meget begjærlige Soldater hørte dette, glædede de sig höiligen. Heradamo, en Tyaneisk⁴⁾ Borger, forraadte Byen af Frygt for, at han selv i det almindelige Blodbad skulde blive dræbt. Fædrelandsforræderen led den Straf, han havde fortjent; Keiseren lod⁵⁾ ham nemlig⁶⁾ hænge. Men da Soldaterne forlangte, at Byen skulde overgives dem til Plyndring, angrede han Löftet. Han skal derfor have svaret dem: »Jeg sagde, at jeg, naar Byen kom i min Magt, ikke vilde lade en Hund tilbage i den; griber da eders Vaaben og dræber alle Hunde i Tyana«. Saaledes skuffede⁷⁾ Keiseren Soldaternes Havesyge og skaanede Indvaanerne.

I engelsk stil: Da Hertug Philip en Aften spadserede omkring i sin Hovedstads Gader, bemærkede han en Mand, som laa paa Jorden i dyb Søvn. Det faldt ham da ind at spille Manden et Puds. Han lod ham bære op paa Slottet, hvor Tjenerne efter at have afført ham hans Pjalter og taget paa ham en fin Skjorte og Nathue lagde ham i Fyrstens Seng. Manden blev, da han vaagnede, meget forbauset over at se sig omgivet af Tjenere, hvoraf den ene var stadseligere klædt end den anden. De spurgte, hvilken Dragt hans Höihed vilde tage paa den Dag, og da de trods hans Forsikringer om, at han ingen Prins var, men kun en stakkels Skoflikker, gjentog sine Spørgsmaal, som om de ikke forstod ham, lod han dem klæde sig paa og fandt sig roligt i¹⁾ al den Ære, man viste ham. Men ved Aftensmaaltidet tog han saa rigeligt til sig²⁾ af Vinen, at han blev drukken. Da blev han atter iført sine

1) *Tyana, æ.* 2) Udtrykkes ved *potior.* 3) Lade tilbage, oversæt: efterlade. 4) *Tyanæus, a, um.* 5) Udtrykkes ved Verbet befale.

6) Nemlig. Overs. thi. 7) Skuffe: *eludo.*

1) Finde sig i: to bear. 2) til sig oversættes ikke.

Pjalter og baaret ud til det Sted, hvor man havde fundet ham. Her vaagnede han igjen, saa sig forbauset omkring og gik saa hjem og fortalte sin Kone, hvilken snurrig Dröm han havde havt.

I regning skriftlig og konstruktionstegning:

No. 1.

Af en Ladning Byg er det underste, nemlig 320 Hektoliter, som udgjör $\frac{1}{5}$ af Lasten, bedærvet og sælges af den Aarsag straks ved Auktion for Kr. 11,25 pr. Hektoliter, det vil sige $93\frac{3}{4}$ pCt. af Indkjøbsprisen. Af det ubedærvede Byg sælges samtidig 680 Hektoliter for Kr. 13,50 pr. Hektoliter. Resten, der opbevares i Magazin, indtil Salg sker, svinder herunder 0,5 pCt. Hvormeget maa der forlanges pr. Hektoliter af dette, naar Fortjenesten ved den hele Handel belöber sig til 8,85 pCt.?

No. 2.

Udför följende Beregninger:

$$500 - 467,085; 3,42 \times \frac{2}{5}; 0,0324 \times 0,062; 5\frac{1}{4} : 0,007.$$

No. 3.

Et Jordstykke har Form af et retvinklet Triangel, hvis ene Kathet er 100 m., den anden 65 m. lang. Jordstykket skal deles i to ligestore Dele ved en Linie parallel med den længste Kathet. Beregn Halveringsliniens Længde og dens Afstand fra den parallelle Side med saa stor Nöiagtighed, at Feilen er mindre end 1 cm. Logarithmer maa ikke anvendes.

No. 4.

Der er givet en Cirkel, et Punkt A i dens Periferi og et Punkt B udenfor samme. Cirkelens Radius være 3 cm., Afstanden fra B til Centret 6 cm. og Afstanden fra A til B 4 cm. Konstruer en Cirkel, der gaar gjennem B og berører den givne Cirkel i A. Forklar Fremgangsmaaden.

I projektionstegning (for engelsklinjen):

En firkantet Klods, en regulær sekskantet Pyramide og en Tærning (opstillede saaledes, som et vedlagt rids udviste) for-

langes aftegnet i Grundrids og Oprids. Følgende Maal opgives:

- 1) Dimensionerne af den firkantede Klods.
- 2) Pyramidens Sidekant og dens Grundflades Radius.
- 3) Tærningens Sidekant.
- 4) Afstanden fra den førstnævnte Klods til det vertikale Projektionsplan og til Tærningens nederste Kant.

Af skolens elever underkastede 69 sig middelskole-eksamen, deraf paa latinlinjen 49, hvoraf 48 bestod eksamen, og paa engelsklinjen 20, hvoraf 17 bestod eksamen. 3 af skolens elever, der før havde taget middelskole-eksamen paa engelsklinjen, underkastede sig og bestod eksamen i latin. — 22 privatister, deriblandt 2 damer, fremstillede sig til eksamen; 16 bestod den.

Udfaldet for de enkelte disciple var følgende:

Eksamen paa latinlinjen.

1. Aars, Kristian	hovedkarakter	meget godt	(1.88)
2. Blomberg, Henning	—s—	godt	(3.11)
3. Boeck, Lorenz	—s—	godt	(2.68)
4. Borgen, Paul	—s—	udmerket godt	(1.43)
5. Bugge, Ove	—s—	meget godt	(1.61)
6. Buhre, Wilhelm	—s—	meget godt	(2.40)
7. Böttker, Aksel	—s—	udmerket godt	(1.50)
8. Carlsen, Oluf	—s—	meget godt	(2.04)
9. Christie, Wilhelm	—s—	meget godt	(2.36)
10. Dammann, Axel	—s—	godt	(2.86)
11. Due, Oluf	—s—	meget godt	(1.64)
12. Engelschjøn, Gustav	—s—	godt	(2.57)
13. Erichsen, Einar	—s—	godt	(2.54)
14. Fleischer, Hans	—s—	meget godt	(1.64)
15. Gamborg, Emil	—s—	meget godt	(2.14)
16. Gulbranson, Birger	—s—	godt	(2.57)
17. Gulowsen, Otto	—s—	meget godt	(2.00)

18. Hagerup, Jens Krogh	hovedkarakter	meget godt	(2.36)
19. Hartmann, Johannes	—s—	meget godt	(1.54)
20. Hedenskou, Ludvig	—s—	meget godt	(2.50)
21. Hirsch, Fredrik	—s—	meget godt	(2.25)
22. Holmsen, Fin	—s—	godt	(2.82)
23. Holst, Christian	—s—	godt	(3.00)
24. Huitfeldt, Hartvig	—s—	godt	(3.25)
25. Ihlen, Victor	—s—	meget godt	(1.82)
26. Indseth, Adolf	—s—	meget godt	(2.50)
27. Liland, Ragnvald	—s—	meget godt	(1.93)
28. Lindbäck, Karl	—s—	udmerket godt	(1.50)
29. Lund, Edvard	—s—	godt	(2.64)
30. Lövenskiold, Herman	—s—	meget godt	(2.04)
31. Maarud, Adolf	—s—	meget godt	(2.04)
32. Mathiesen, Arthur	—s—	meget godt	(1.76)
33. Michelsen, Olaf	—s—	meget godt	(2.36)
34. Müller, Thomas	—s—	meget godt	(2.46)
35. Nickelsen, Johannes	—s—	meget godt	(2.32)
36. Ollendorff, Viggo	—s—	meget godt	(2.29)
37. Opsahl, Henrik	—s—	meget godt	(2.43)
38. Roll, Karl	—s—	meget godt	(2.21)
39. Schmidt, Olaf	—s—	godt	(2.96)
40. Sinding, Bjarne	—s—	meget godt	(1.54)
41. Skjelderup, Michael	—s—	godt	(2.82)
42. Smith, Mathias	—s—	godt	(2.96)
43. Steen, Anton	—s—	godt	(3.11)
44. Thiis, Carl	—s—	meget godt	(1.82)
45. Thormodsæter, Johannes	—s—	meget godt	(2.46)
46. Tröunes, Herman	—s—	udmerket godt	(1.43)
47. Ustvedt, Yngvar	—s—	udmerket godt	(1.25)
48. Winsnæs, Wilhelm	—s—	udmerket godt	(1.14)

Eksamen paa engelsklinjen.

49. Andersen, Justus	hovedkarakter	meget godt	(2.13)
50. Berg, Hakon	—s—	meget godt	(2.11)
51. Bergh, Olaf	—s—	meget godt	(2.37)
52. Boe, Olaf	—s—	godt	(3.07)

53.	Hartmann, Johan	hovedkarakter	meget godt	(1.89)
54.	Holst, Gunnar	---z---	meget godt	(2.00)
55.	Kjuus, Amund	---z---	meget godt	(1.93)
56.	Larsen, Harald	---z---	godt	(2.89)
57.	Lidemark, Rolf	---z---	meget godt	(2.14)
58.	Nissen, Einar	---z---	godt	(2.64)
59.	Skjörten, Gustav	---z---	godt	(2.68)
60.	Smith, Mads Henrik	---z---	meget godt	(2.39)
61.	Storjohann, Hans	---z---	godt	(2.57)
62.	Tandberg, Ole	---z---	meget godt	(1.87)
63.	Thiis, Thomas	---z---	meget godt	(2.56)
64.	Tschudy, Albert	---z---	meget godt	(2.39)
65.	Wang, Eivind	---z---	meget godt	(2.23)

De privatister, som bestod middelskole-eksamen, var paa latinlinjen:

66.	Aarnæs, Olaf	hovedkarakter	meget godt	(1.93)
67.	Thams, Martin	---z---	godt	(2.54)

og paa engelslinjen:

68.	Aspaas, Jens	hovedkarakter	godt	(2.79)
69.	Bugge, George	---z---	meget godt	(2.18)
70.	Damm, Karl	---z---	meget godt	(2.07)
71.	Eggen, Kristoffer	---z---	meget godt	(2.56)
72.	Eriksen, Martin	---z---	meget godt	(2.39)
73.	Hagberg, Tron	---z---	meget godt	(1.96)
74.	Krogh, Paludan	---z---	meget godt	(2.07)
75.	Nielsen, Gudrun	---z---	meget godt	(2.11)
76.	Nielsen, Martha	---z---	godt	(2.68)
77.	Sande, Lars	---z---	godt	(2.75)
78.	Szacinski, Stanislaus	---z---	godt	(3.04)
79.	Tollefsen, Ole	---z---	godt	(2.79)
80.	Trögstad, Hans	---z---	meget godt	(2.39)
81.	Wiig, Martin	---z---	meget godt	(1.75)

Om skolepenge og fripladse.

Skolepengene udgjör:

	Maanedlig.	Aarlig.
For 1ste forberedelsesklasse fra $\frac{1}{9}$ . .	8 kroner	88 kroner
- 2den — — — $\frac{1}{8}$ . .	8 —	96 —
- 3dje — — —	12 —	144 —
- 1ste, 2den og 3dje middelklasse . .	16 —	192 —
- de höiere klasser	20 —	240 —

For den nederste af 2 brödre fragaar en tredjedel. Af 3 brödre gaar den nederste frit, de to andre betaler helt ud. Af 4 brödre gaar den næstnederste frit, og for den nederste fragaar en tredjedel. Yderligere nedsættelser finder ikke sted. Ved betalingen afrundes altid til femmere af öre, saa at der f. eks. istedenfor $33\frac{1}{3}$ betales 35 og for $66\frac{2}{3}$ betales 65 öre.

Skolepengene erlægges forskudsvis og skal i regelen indbetales den förste läsebog i hver maaned.

Skolepengene beregnes altid for hele maaneder, nemlig fra begyndelsen af den maaned, hvori en discipel kommer ind, til slutningen af den maaned, hvori han gaar ud. Naar altsaa en discipel indmeldes til et nyt skoleaars begyndelse, betaler han skolepenge fra 1ste august; dog betaler de disciple, som indmeldes til 1ste forberedelsesklasse, kun fra 1ste september.

Naar en discipel skal forlade skolen, maa udmeldelse ske 2 maaneder förud. I ethvert fald er han forpligtet til at betale skolepenge for 2 maaneder foruden den, hvori udmeldelsen finder sted.

Naar skolepengene ikke er betalt for 2 maaneder, kan bestyrelsen negte vedkommende discipel adgang til skolen.

Fripladse eller nedsættelse af skolepengene tilstaaes i regelen kun saadanne, som i længere tid har været disciple af skolen, og hvis forsörgere enten er döde eller komne i saadan ökonomisk stilling, at de ikke længer er istand til at betale fulde skolepenge; endvidere kræves, at vedkommende discipel har vist god opførsel og gjort god fremgang i skolen. Under den

nuværende sterke konkurrence om fripladsene maa det overhovedet fraraades forældre at indmelde børn i skolen med tanke paa om kortere eller længere tid at kunne opnaa fripladse eller nedsættelse af skolepengene. I forberedelsesskolen uddeles ikke fripladse uden i ganske ekstraordinære tilfælde.

Ansøgninger om fripladse indleveres hvert aar inden 1ste mai.

Renterne af **John Heuch's** legat (oprettet ved gavebrev af 28de mai 1873) tildeltes den 5te april d. a. Sigurd Paulsen, elev af 3dje middelklasse c.

Blandede meddelelser.

1. Examen artium ved skolen.

Ifølge lov af 16de juni 1883 skal examen artium herefter ikke afholdes ved universitetet, men ved de offentlige eller dertil bemyndigede kommunale og private gymnasier eller for undervisningsinspektionen i Kristiania; den skal fremdeles ikke som før afholdes i august maaned, men begynder (med den skriftlige prøve) i slutningen af mai.

Den 12te januar 1884 indgav denne skoles bestyrelse underdanigst ansøgning om ret til at afholde examen artium med samme virkning som de offentlige gymnasier og modtog i skrivelse fra kirke departementet af 14de februar følgende meddelelse om, at denne ansøgning var indvilget:

»Ved kgl. Resol. af 11te d. M. er der i Henhold til Lov 16de Juni 1883, § 6, tilstaaet Bestyrerne af Aars og Voss's Latin- og Realskole i Kristiania, de filologiske Kandidater J. Aars, P. Voss og S. W. Hofgaard, indtil videre Ret til at afholde Examen artium med samme Virkning som de offentlige Gymnasier paa Betingelse af, at Skolens Undervisning til enhver Tid drives efter en Plan, der kan godkjendes af Overbestyrelsen for de offentlige Almenskoler, og at den med Hensyn til Examens Afholdelse, Modtagelse af Privatister o. s. v. bliver underkastet de samme Bestemmelser, som gjælder for de offentlige Skoler.«

I henhold hertil vil examen artium blive afholdt ved skolen iaar, den skriftlige prøve i slutningen af mai maaned, den mundtlige i juni og juli efter vedföiede eksamenstabel.

Til den klassiske examen artium fremstiller sig samtlige elever af latingymnasiets 3dje klasse, tils. 27, og 2 privatister, til den reale ligeledes samtlige elever af realgymnasiets 3dje klasse. tils. 29, og derhos 1 privatist.

2. Om nogle reglementariske bestemmelser.

Den 4de januar d. a. blev der fra kirke departementet tilstillet rektorerne for de offentlige almenskoler et cirkulære, hvori der meddeles nærmere bestemmelser for anvendelsen af legemlig straf, og ved hvilket tillige skolens myndighed ligeoverfor disciplene udenfor skolens omraade søges nøiagtigere bestemt.

Efterat skolens bestyrelse havde faaet anledning til at gjøre sig bekjendt med dette cirkulære, har man gjort de her ved skolen tidligere vedtagne bestemmelser om disse ting til gjenstand for ny overlægning i lærermøde 28de april d. a. Med Hensyn til anvendelsen af legemlig straf falder departementets bestemmelse sammen med, hvad derom allerede før var vedtaget her ved skolen; det samme gjælder i det væsentlige ogsaa det andet punkt, om skolens myndighed ligeoverfor disciplene udenfor skolens omraade. Det heder herom i cirkulæret:

»Efter Reglementets § 8 er Disciplene pligtige til ogsaa udenfor Skolen at vise dens Lærere Opmerksomhed og Lydighed; men det er en Selvfølge, at paa et Felt, hvor Forældres og Skolens Ansvar og Myndighed mødes, vil let en forskjellig Opfatning af det tilbørlige eller tilladelige foranledige Kontroverser, som helst bør undgaaes; en skarp Grænse mellem begge Myndighed er vistnok vanskelig at trække; men de Vilkaar, hvorunder en stor Del af Ungdommen voxer op, og ikke mindst den Omstændighed, at de offentlige Skoler nu mere end tidligere besøges af Disciple, som ikke staar under Forældres Tilsyn, synes at kræve, at Skolens Myndighed ogsaa i dette Punkt skarpt betones. I Erkjendelse heraf har Departementet vedtaget at give Reglementets § 16 følgende Form:

»Om Disciples Forhold udenfor Skolen merkes:

- a) Rektor har at paase, at Disciple, som ikke bo hos sine Forældre, anbringes hos Personer, som kunne skaffe dem et passende Hjem og ville træde dem i Forældres Sted.
- b) Disciple maa ikke besøge Kaféer, Restaurationer eller offentlige Forlystelsessteder, medmindre de ere i Følge med Forældre eller Foresatte.

- c) Disciple maa ikke uden Rektors Tilladelse paa nogen Maade optræde offentlig (f. Ex. ved dramatiske Forestillinger, Koncerter, Turnfester m. m.)
- d) Disciple maa ikke uden Rektors Tilladelse danne Foreninger sig imellem, heller ikke optages som Medlem af andre selskabelige Foreninger.
- e) Tobaksrøgning paa Gade, Vei eller andre offentlige Steder er forbudt.

Disciplene skulle forövrigt i sit Forhold saavel i som udenfor Skolen rette sig efter de specielle Bestemmelser, som ved enhver Skole med Overbestyrelsens Samtykke fastsættes.«

Man fæstede sig i lærermödet navnlig ved det første punkt, om udenbys disciples anbringelse her i byen. Man har ikke tidligere ved denne skole havt nogen udtrykkelig bestemmelse herom, men man har i flere tilfælde været nödt til at gribe ind for at sikre sig, at udenbys disciple fik det nödvendige tilsyn, og i det hele maatte man efter de erfaringer, man har gjort, finde bestemmelsen baade betimelig og nödvendig. Man mente, at en saadan bestemmelse straks burde meddeles enhver udenbysboende, der meldte börn ind i skolen, og idet man fandt, at saadan underretning ved indmeldelsen ogsaa med hensyn til enkelte andre punkter vilde være ønskelig, vedtog man at lade trykke paa et særskilt blad, som for fremtiden bliver at udlevere ved enhver indmeldelse, følgende nærmere bestemmelser:

»De, som indmelder sine börn i skolen, vedtager derved for sit vedkommende de i skolen gjældende regler, blandt hvilke særlig merkes følgende:

1. **Skolepenge** beregnes fra begyndelsen af den maaned, hvori en discipel kommer ind i skolen, til slutningen af den maaned, hvori han gaar ud; de betaales forskudsvis den første læsedag i hver maaned efter tilsigelse i klasserne dagen forud.
2. For **udmeldelse** gjælder en frist af to maaneder; der betaales altsaa skolepenge helt ud for to maaneder foruden den, hvori udmeldelsen sker.

3. Disciple, hvis forældre ikke bor her i byen, maa anbringes hos personer, som kan skaffe dem et passende hjem og i forældrenes sted være deres foresatte.
4. Naar en discipel ved sygdom er hindret fra at møde paa skolen, maa der snarest muligt sendes skriftlig anmeldelse derom fra hans foresatte. Udenfor sygdomstilfælde maa disciplene ikke udeblive nogen dag eller time fra skolens undervisning uden forud indhentet samtykke af bestyrelsen *).
5. Skolens disciple maa ikke røge tobak paa byens gader eller pladse eller andre offentlige steder; heller ikke maa de besøge kafeer eller restaurationer, medmindre de er i følge med forældre eller foresatte eller andre paa disses vegne. Dersom disciple af skolen ønsker at daane foreninger sig imellem eller at være medlemmer af andre selskabelige foreninger, maa de dertil have bestyrelsens samtykke. De maa ikke uden bestyrelsens tilladelse paa nogen maade optræde offentlig (f. eks. ved dramatiske forestillinger, koncerter, turnfester m. m.).

3. Om den latinske udtale.

Allerede i flere aar har man her ved skolen havt opmærksomheden henvendt paa det ønskelige i at faa gennemført forandringer i den tilvante udtale af latinen, forsaavidt denne har vist sig at være i strid med den videnskabelige forsknings sikre resultater. Man har saaledes lagt vegt paa en rigtig betoning af ordene, og man har ogsaa ment at burde stille sig som maal en saavidt muligt korrekt gjengivelse af

*) Dersom en discipel paa grund af tvingende omstændigheder har maattet forsømme, uden at det har været muligt forud at give skolen underretning og indhente dens samtykke, da maa der i den meddelelse, som bagefter indsendes, ikke blot gjøres rede for forsømmelsens grund, men ogsaa for grunden til, at skolens samtykke ikke itide kunde indhentes. (En nærmere begrundelse af disse regler er givet i en i sin tid omdelt fælles-udtalelse fra bestyrerne af Kristiania borgerskole, Nissens skole, Aars og Voss's skole og Gjertsens skole, dateret 19de december 1872).

vokalernes længde og korthed. Fremdeles har man forlængst afskaffet den feilagtige udtale af *ti* som *tsi* foran vokaler og endelig i dette skoleaar vedtaget at udtale *e* som *k* overalt i latinske ord, altsaa ogsaa foran de bløde vokaler. Idet saaledes skridtet er taget fuldt ud, har vi troet at burde meddele en kort redegjørelse for, hvorledes denne sag har udviklet sig her ved skolen, og hvilke overlægninger den har været gjenstand for.

Spørgsmaalet om den rette latinske udtale havde i længere tid været oppe ved skolen; man havde med interesse fulgt de nyere forskninger paa dette felt og med glæde seet, hvorledes dels sansen for den videnskabelige sandhed, dels praktisk-pædagogiske hensyn paa mange steder fremkaldte bestræbelser for at rette paa de traditionelle fejl^{*)}. Enkeltvis var der ogsaa her gjort forsøg i lignende retning, og i 1876 blev spørgsmaalet om udtalen af *e* behandlet i lærermøde den 8de april; man mente dog dengang ikke at kunne indføre nogen forandring, uagtet man fandt det meget misligt, at man skulde vedblive at lære disciplene noget urigtigt — i et punkt, som ikke har liden betydning for sprogets lydige fysiognomi, og hvor indførelsen af det rigtige ikke alene saa let lod sig iverk-

*) Navnlig i Tyskland, hvor denne sag ide sidste 10 aar jevnlig staar paa dagsordenen i rektor-, lærer- og filolog-forsamlinger; se f. eks. de udførlige debatter derom i den 7de pommerske »Direktorenversammlung« (Berlin, Weidmann, 1879). Overalt er de fleste sagkyndige for en forandring. Blandt de tyske videnskabsmænd er formentlig professor Buecheler i Bonn reformens mest anseede talsmand. I samme retning arbeides der ogsaa i Østerrig (professor Hartel i Wien). Endvidere er man paa god vei i England, hvor det rigtignok ogsaa stod meget ilde til; se Ellis: Practical Hints on the Quantitative Pronunciation of Latin. London 1874. Nylig har The Oxford Philological Society (ifølge referat af selskabets »transactions« for 1882—83 i Berliner Philol. Wochenschrift 1884, nr. 12, p. 384) sat en votering derom igang og har hidindtil faaet 21 stemmer for det forslag: i udtalen af de latinske vokaler at følge italiensk, for *e* og *g* at antage den haarde udtale.

sætte, men ogsaa vilde medføre paatagelige praktiske fordele for undervisningen*).

I 1879 fik sagen et kraftigt fremstød ved cand. mag. Bastian Dahls afhandling i skolens program for dette aar: »Om udtalen af latin i ældre og nyere tid.«**) I lærermøde den 14de oktober 1879 blev spørgsmaalet om skolens stilling i denne sag gjort til gjenstand for nye overlægninger. Efter forhandlingsprotokollen for dette møde hidsættes:

- 1) Der var fuld enighed om, at man burde paase gennemført en rigtig betoning og rette tilvante feil i denne henseende (saadanne som *muliebris* for *muliebris*, *væctigal* for *vectigal*, *festino* for *festino* o. s. v.).
- 2) Ved kvantiteten fandt man større vanskelighed, dog kunde ogsaa her en mængde af de sedvanligste feil berigtiges, (der var f. eks. intet i veien for at læse *aculus*, *hos*, *res*, *sceptrum*, *ordo*); det kom mest an paa at vide,

*) Man tænke f. eks. paa de orthografiske vanskeligheder, der følger af at udtale *proficisci* som *profisissi* for *profikiski*, eller *scivi* som *sivi* o. s. v., eller paa det urimelige i den lære, at en stamme, der lyder *luk*, ved tilføjelse af genitivendelsen *-is* bliver til *luisis*; fremdeles paa den græske »transskription« af latinske ord: *Καίσαρ*, *ζήνωνος*, *Φαβριτίου*, *πριζίνου* o. l., der ei lader sig forklare med en udtale som *Sesar*, *sensor* o. s. v.

**) Hr. Dahl har i sin afhandling anført den ældre litteratur om spørgsmaalet, fra aarene 1856—78; af senere litteratur kan merkes:

Hartel, i Ztschr. f. österr. Gynnas. 1879.

Förster: Bestimmung der lat. Quantität aus dem Romanischen, i Rh. Mus. 33.

Wiggert: Studien z. lat. Orthoepie, Progr. v. Stargard 1880.

Bünger: Ueber die lat. Quantität in positionslangen Silben. Progr. v. Strassburg 1880.

Steinbrück: Orthoepische Tabellen. Colburg 1880. 25 øre.

Schottmüller, i Philol. Wochenschr. 1881, s. 208 f.

Marx: Hülfsbüchlein für d. Ausspr. der lat. Vokale in positionslangen Silben, mit einem Vorwort von Franz Buecheler. Berlin, Weidmann, 1883. Kr. 2.40.

Bender: Ueber d. Aussprache des Lateinischen. Vortrag. 1883. Tübingen, Fues. 40 øre.

hvad der er det rigtige, og her burde læse-bog og grammatik give begynderne den fornødne vejledning^{*)}).

- 3) Man var enig om, at det maatte ansees bevist, at udtalen af *c* som *k* ogsaa foran de bløde vokaler var den rette, og man fandt i praktisk henseende kun fordele^{**)} ved at indføre denne forandring; alligevel troede man ikke, at en enkelt skole burde gaa i spidsen med at indføre noget, der paa en saa iørefaldende maade afviger fra det tilvante; det blev vedtaget, at forandringen ikke skulde indføres, medmindre den blev iverksat enten ved universitetet (af professoren i latin) eller ved andre skoler.

Den 24de august 1880 var spørgsmaalet om den latinske udtale atter paa bane i lærermøde med samme resultat som før: alle lærere skulde indprente rigtig betoning og efter evne ogsaa rigtig udtale med hensyn til kvantiteten, medens det skulde blive ved det gamle med udtalen af *c*, saalænge ikke nogen af de ovenfor nævnte betingelser var indtraadt.

Noget over tre aar senere har professor Weisse ved sin undervisning paa universitetet iverksat den her omhandlede forandring; sagen blev da atter foretaget i lærermøde den 23de oktober 1883, og det blev nu, i overensstemmelse med de tidligere truffne afgjørelser, med enstemmighed besluttet at følge eksemplet og indføre udtalen af *c* som *k* i samtlige klasser.

*) Senere er Andersens latinske læsebog (2den udgave af Andersen og Gjørs læsebog) udkommen med nøjagtig kvantitetsbetegnelse; i den nylig udkomne 2den udgave af Voss's »Udkalg af latinske forfattere« er ogsaa kvantiteten betegnet ved sjældnere forekommende ord og ved ord, der ofte udtales feilagtig. — I denne sammenhæng turde det maaske være umagen værd ogsaa at nævne et praktisk hjælpemiddel for den latinske orthografi, nemlig »Handweiser der lateinischen Rechtschreibung«, et 4 sider stort udtog af Brambachs Hilfsbüchlein für lat. Rechtschreibung, (3 Aufl. Leipzig 1884, 75 øre); det koster 25 øre og lader sig hensigtsmæssig indsætte i Schreiners latinske grammatik.

***) Se næste side.

Naar alle lærerne i praktisk henseende kun har fundet fordele ved den her omhandlede forandring (se ovenfor post 3, i referat af lærermødet 14de oktober 1879), saa har de ikke været blinde for den uoverensstemmelse, som fremkommer derved, at man ved romerske navne (som *Cæsar*, *Cicero*) og med fremmedord af latinsk oprindelse (*citere*, *ensor*) naturligvis beholder den moderne udtale, naar ordene forekommer i vort eller andre nyere sprog, medens de som latinske ord (i latinsk tekst) faar lyden k. Men denne uoverensstemmelse er i ethvert fald hverken mere stødende for øret eller mindre begrundet, end at der siges *encyklopædi* (med s-lyd) trods det græske *κύκλος*, eller *cirke*, uagtet det latinske *circulus*, *circus* er samme ord som *κύκλος* o. s. v. — Naar nogle misbilliger forandringen af den grund, at de finder *Kæsar*, *lukis* ildeklingende, saa maa det erindres, at spørgsmaalet ikke gjælder, hvad der klinger bedst, men hvad der er det rette, — ikke at tale om, at den paa-stand, at den ene konsonant i sig selv skulde være vakrere end den anden, neppe af nogen vil blive fastholdt i en alvorlig diskussion. For en à to menneskealdere siden var *Alkibiades* eller *Makedonien* (som nu vel de allerfleste siger) ligesaa uvant og klang vist ligesaa ilde i manges øren, som *Kæsar* eller *Kikero* nu.]

Eksamens-tabel 1884.

Den daglige undervisning slutter:

- for 3 R. G. . . . . lørdag 10de mai.
- » 3 L. G. . . . . torsdag 15de mai.
- » 6 M. . . . . lørdag 7de juni
- » 1 og 2 L. G. og R. G. onsdag 18de juni.
- » 5 M. og 4 M. . . . torsdag 19de juni.
- » 3 M. . . . . torsdag 26de juni.
- » 2 M. og 1 M. . . . fredag 27de juni.

For forberedelsesklasserne holdes ingen egentlig eksamen, men forældre og foresatte indbydes til at overvære undervisningen de to sidste læsedage (9de og 10de juli) for at gjøre sig bekendt med det standpunkt, klasserne har naaet. Den orden, hvori overhøringen i de forskjellige fag vil foregaa, kan sees af eksamenstabellen for de nævnte dage.

Eksamen i skrivning og tegning samt de skriftlige prøver for 1ste til 3dje middelklasse er afholdt tidligere.

Eksamen begynder om formiddagen kl. 9, om eftermiddagen kl. 4¹/₂.

Det ved hvert fag anførte nummer betegner det værelse, hvor eksamen holdes (nr. 1—6 er i sidebygningen, nr. 7—15 i hovedbygningens 1ste etage, nr. 16—27 i dens anden, nr. 28—37 i 3dje og nr. 38 i 4de etage).

NB. Skolepenge betales tirsdag den 1ste og onsdag den 2den juli kl. 9—11 formiddag.

Mandag 16de juni.

Formiddag.

Inspektion kl. 8^{3/4}—9 3dje etage K. Nicolaysen.**Norsk stil.**

- 6 M. 1 og 5 nr. 28 kl. 9—10 Hermanstorff.
- 10—11 H. Jæger.
- 11—12 Schulørnd.
- 12—1 Johannesen.
- 6 M. 2 og 6 nr. 29 kl. 9—10 Odland.
- 10—11 N. Jæger.
- 11—12 V. Aubert.
- 12—1 V. Aubert.
- 6 M. 3 og 7 nr. 35 kl. 9—10 Lyche.
- 10—11 Lyche.
- 11—12 Norby.
- 12—1 Norby.
- 6 M. 4 og 8 nr. 31 kl. 9—10 K. Nicolaysen.
- 10—11 Dahl.
- 11—12 E. Nicolaysen.
- 12—1 Lassen.

Tirsdag 17de juni.

Formiddag.

Inspektion kl. 8³/₄—9 3dje etage Schjøth.

Tysk stil.

- 6 M. 1 og 5 nr. 28 kl. 9—10 Johannesen.
- 10—11 Johannesen.
- 11—12 Odland.
- 12—1 Odland.
- 6 M. 2 og 6 nr. 29 - 9—10 V. Aubert.
- 10—11 N. Jæger.
- 11—12 Spjeldnæs.
- 12—1 Brekke.
- 6 M. 3 og 7 nr. 35 - 9—10 Odland.
- 10—11 Johannesen.
- 11—12 V. Aubert.
- 12—1 V. Aubert.
- 6 M. 4 og 8 nr. 31 - 9—10 Schjøth.
- 10—11 E. Nicolaysen.
- 11—12 E. Nicolaysen.
- 12—1 Moe.
-

Onsdag 18de juni.

Formiddag.

Inspektion kl. 8^{3/4}—9 | 3dje etage K. Nicolaysen.
| 2den etage V. Aubert.

Latinsk stil og engelsk stil.

- 6 M. 1 og 5 nr. 28 kl. 9—10 K. Nicolaysen.
- 10—11 H. Jæger.
- 11—12 V. Aubert.
- 12—1 V. Aubert.
- 6 M. 2 og 6 nr. 29 kl. 9—10 Henrichsen.
- 10—11 N. Jæger.
- 11—12 Norby.
- 12—1 Lyche.
- 6 M. 3 og 7 nr. 35 - 9—10 V. Aubert.
- 10—11 Johannesen.
- 11—12 Johannesen.
- 12—1 N. Jæger.
- 6 M. 4 og 8 nr. 31 - 9—10 Odland.
- 10—11 E. Nicolaysen.
- 11—12 Dahl.
- 12—1 Lassen.

Tillægsprøve i latinsk stil for realstudenter:

- nr. 17 kl. 9—10 Holst.
- 10—11 Krog.
- 11—12 Schulerud.
- 12—1 Schulerud.

Torsdag 19de juni.

Formiddag.

Inspektion kl. 8³/₄—9 3dje etage Hermanstorff.**Mathematik skriftlig.**

- 6 M. 1 og 5 nr. 28 kl. 9—10 Hermanstorff.
 - 10—11 Norby.
 - 11—12 Johannesen.
 - 12—1 Schnlerud.
- 6 M. 2 og 6 nr. 29 - 9—10 Odland.
 - 10—11 Odland.
 - 11—12 Hall.
 - 12—1 Andersen.
- 6 M. 3 og 7 nr. 35 - 9—10 Lyche.
 - 10—11 Johannesen.
 - 11—12 E. Nicolaysen.
 - 12—1 E. Nicolaysen.
- 6 M. 4 og 8 nr. 31 - 9—10 Wang.
 - 10—11 Dahl.
 - 11—12 V. Aubert.
 - 12—1 V. Aubert.
-

Fredag 20de juni.

Formiddag.

Inspektion kl. 8³/₄—9 { 3dje etage Holst.
2den etage Johannesen.

Tegning.

6 M. 1 og 2. nr. 28 Holst.
6 M. 3 og 4. - 17 Johannesen.
6 M. 5 og 6. - 38 Henrichsen, Petersen.
6 M. 7 og 8. - 29 Spjeldnæs.

Eftermiddag.

Inspektion kl. 3³/₄—4 3dje etage Wang.

Tegning.

6 M. 5 og 6. nr. 38 Spjeldnæs, Petersen.
6 M. 7 og 8. - 28 Wang, Hansen.

Lørdag 21de juni.

Formiddag.

Inspektion kl. 8³/₄—9 { 3dje etage Andersen.
2den etage Krog.

6 M. 1 og 2. skrivning kl. 8 nr. 28 Kulsberg.
6 M. 3 og 4. — — - 17 N. Jæger.
6 M. 5 og 6. — — - 29 Odland.
6 M. 7 og 8. — — - 35 Johannesen.
2 L. G. Norsk stil nr. 30 H. Jæger.
2 R. G. do. - 37 Moe.
5 M. a. do. - 18 Andersen.
5 M. b. do. - 23 Norby.
5 M. c. do. - 16 Ellefsen.
4 M. a. do. - 20 Krog.
4 M. b. do. - 21 Brekke.
4 M. c. do. - 19 V. Aubert.

Mandag 23de juni.

Formiddag.

Inspektion kl. 8^{3/4}—9 | 3dje etage H. Jæger.
 | 2den etage Grøterud.

3 L. G. 3.	Religion	nr. 35	Odland (censor J. Gjør).
3 R. G. 1.	Historie	- 31	Schjøth (censor Wallem).
3 R. G. 3.	Norsk og oldn.	- 30	Lassen, V. Aubert (censor Schive).
6 M. 1.	Religion	- 28	Brun (censor Corneliussen).
6 M. 2.	Tysk	- 17	E. Nicolaysen (censor Bratt).
Realst. *)	Latin	- 37	Hermanstorff (censor Bruenech).
6 M. 5.	Geografi	- 29	Schulerud (censor Sundt).
1 L. G. a	Norsk stil	- 32	H. Jæger.
1 L. G. b	Norsk stil	- 33	Dahl,
1 R. G.	Norsk stil	- 34	Grøterud.
5 M. a.	Skrivning kl. 8	- 18	Wang.
5 M. b.	Skrivning kl. 8	- 23	Gulbrandsen.
5 M. c.	Skrivning kl. 8	- 16	Hougen.

Eftermiddag.

Inspektion kl. 4^{1/4}—4^{1/2} 3dje etage Andersen.

6 M. 3.	Mathematik	nr. 28	Hall (censor Eliassen).
6 M. 8.	Engelsk	- 29	Lyche (censor Brekke).
2 L. G. 2.	Mathematik	- 30	Johannesen.
5 M. a.	Geografi	- 31	Andersen.

*) Se s. 84.

Tirsdag 24de juni.

Formiddag.

Inspektion kl. 8 $\frac{3}{4}$ —9 | 3dje etage K. Nicolaysen.
 | 2den etage Grønvold.

3 L. G. 1.	Norsk og oldn. nr. 35	Moe, V. Aubert (censor Lassen).
3 L. G. 2.	Fransk	28 K. Nicolaysen (censor Ottesen).
3 R. G. 2.	Historie	31 Schjøth (censor Wallen).
6 M. 4.	Religion	17 Odland (censor Corneliussen).
6 M. 7.	Mathematik	29 Johannesen (censor Eliassen).
2 L. G.	Mathem. skr.	30 Neuberth.
2 R. G.	Mathem. skr.	37 Henrichsen.
1 L. G. a.	Latinsk stil	32 Hermanstorff.
1 L. G. b.	Latinsk stil	33 Hansen.
1 R. G.	Geografi	34 Andersen.
5 M. a.	Mathem. skr.	18 Thrane.
5 M. b.	Mathem. skr.	23 Kulsberg.
5 M. c.	Mathem. skr.	16 E Nicolaysen.
4 M. a.	Mathem. skr.	20 Schulerud.
4 M. b.	Mathem. skr.	21 Grønvold.
4 M. c.	Mathem. skr.	19 Krog.

Eftermiddag.

Inspektion kl. 4 $\frac{1}{4}$ —4 $\frac{1}{2}$ 3dje etage Johannesen.

6 M. 6.	Historie	nr. 29 Odland (censor Johansen).
2 L. G. 1.	Mathematik	30 Johannesen.

Onsdag 25de juni.

Førmiddag.

Inspektion kl. 8 $\frac{3}{4}$ —9 | 3dje etage Andersen.
 | 2den etage N. Jæger.

3 R. G. 1.	Naturfag	nr. 35	Schulerud (censor Friis).
3 R. G. 3.	Engelsk	- 31	E. Nicolaysen (censor Sommerfelt).
6 M. 1.	Mathematik	- 28	Johannesen (censor Eliassen).
6 M. 2.	Geografi	- 33	Andersen (censor Sundt).
6 M. 3.	Latin	- 17	V. Aubert (censor Bruenech).
6 M. 5.	Religion	- 29	Odland (censor Corneliussen).
1 L. G. a. 1.	Norsk	- 32	H. Jæger.
5 M. a.	Latinsk stil	- 18	Brekke.
5 M. b.	Lat. og engelsk stil	- 23	Lyche.
5 M. c.	Engelsk stil	- 16	Ellefsen.
4 M. a.	Latinsk stil	- 20	Ræder.
4 M. b.	Lat. og engelsk stil	- 21	Grøterud.
4 M. c.	Engelsk stil	- 19	N. Jæger.

Eftermiddag.

Inspektion kl. 4 $\frac{1}{4}$ —4 $\frac{1}{2}$ 3dje etage Odland.

1 L. G. b. Religion nr. 33 Odland.

Torsdag 26de juni.

Formiddag.

Inspektion kl. 8³/₄—9 | 3dje etage Holst.
| 2den etage Brekke.

3 L. G. 3.	Mathematik	nr. 35	Johannesen (censor Nærup).
3 R. G. 2.	Religion	- 31	Odland (censor J. Gjør).
6 M. 4.	Geografi	- 17	Henrichsen (censor Sundt).
6 M. 6.	Tysk	- 29	Hofgaard (censor Bratt).
2 L. G.	Latinsk stil	- 30	Dahl.
3 R. G.	Engelsk stil	- 37	Holst.
1 L. G. a. 2.	Norsk	- 32	H. Jæger.
1 R. G.	Naturfag	- 34	Schulerud.
5 M. a.	Tysk stil	- 18	V. Aubert.
5 M. b.	do.	- 23	Lyche.
5 M. c.	do.	- 16	N. Jæger.
4 M. a.	do.	- 20	Brekke.
4 M. b.	do.	- 21	Hall.
4 M. c.	do.	- 19	Hermanstorff.

Eftermiddag.

Inspektion kl. 4¹/₄—4¹/₂ 3dje etage V. Aubert.

6 M. 3.	Norsk	nr. 34	V. Aubert (censor Brochmann).
6 M. 7.	Naturfag	- 29	Schulerud (censor Holt).

Fredag 27de juni.

Formiddag.

Inspektion kl. 8 $\frac{3}{4}$ —9 | 3dje etage Johannesen.
 | 2den etage Schulerud.

3 L. G. 1.	Græsk	nr. 35	Aars (censor Torp).
3 L. G. 2.	Historie	- 31	Schjøth (censor Brock).
6 M. 1.	Tysk	- 28	E. Nicolaysen (censor Bratt).
6 M. 2.	Mathematik	- 29	Johannesen (censor Eliassen).
2 L. G. 1.	Norsk, oldnorsk	- 30	H. Jæger, V. Aubert.
2 R. G.	Fysik skr.	- 37	Henrichsen.
1 L. G. a.	Græsk stil	- 32	Ringi.
1 L. G. b.	do.	- 33	Kulsberg.
1 R. G.	Naturfag skr.	- 24	Brekke.
5 M. a.	Naturfag	- 18	Schulerud.
5 M. c. 1.	Norsk	- 16	Ellefsen.
4 M. a.	Historie	- 20	Norby.

Eftermiddag.

Inspektion kl. 4 $\frac{1}{4}$ —4 $\frac{1}{2}$ 3dje etage H. Jæger.

6 M. 5.	Norsk	nr. 29	Norby (censor Brochmann).
5 M. b. 2.	Norsk	- 33	H. Jæger.

Lørdag 28de juni.

Formiddag.

Inspektion Kl. 8 $\frac{1}{4}$ —9. $\left\{ \begin{array}{l} \text{3dje etage V. Aubert.} \\ \text{2den etage Hall.} \\ \text{1ste etage Fredriksen.} \end{array} \right.$

3 L. G. 2.	Norsk, oldnorsk	nr. 35	Moe, V. Aubert (censor Lassen).
3 R. G. 1.	Religion	- 31	Odland (censor J. Gjør).
3 R. G. 3.	Geografi	- 28	Schulerud (censor Henriksen).
6 M. 4.	Tysk	- 20	N. Jæger (censor Bratt).
6 M. 6.	Engelsk	- 29	Lyche (censor Brekke).
2 L. G. 2.	Latin	- 30	Dahl.
2 R. G.	Geografi	- 37	Johannesen.
1 L. G. a.	Mathem. skriftlig	- 32	Ringi.
1 L. G. b.	do. do.	- 33	Grøterud.
1 R. G.	do. do.	- 34	Spjeldnæs.
5 M. b. 1.	Norsk	- 23	H. Jæger.
5 M. c. 2.	Norsk	- 16	Ellefsen.
4 M. b. 1.	Tysk	- 21	E. Nicolaysen.
4 M. c. 1.	Mathematik	- 19	Hall.
4 M. c. 2.	Naturfag	- 24	Jacobsen.
3 M. a. 1.	Norsk	- 7	Kulsberg.
3 M. b. 1.	Norsk	- 9	Fredriksen.
3 M. c.	Norsk	- 10	Hougen.

Eftermiddag.

Inspektion kl. 4 $\frac{1}{4}$ —4 $\frac{1}{2}$ 3dje etage H. Jæger

6 M. 1.	Norsk	nr. 28	H. Jæger (censor Brochmann).
6 M. 2.	Historie	- 35	Norby (censor Johansen).
6 M. 3.	Fransk	- 32	N. Jæger (censor Schram).
6 M. 7.	Tysk	- 29	Hofgaard (censor Bratt).
6 M. 8.	Mathematik	- 31	Hall (censor Eliassen).
5 M. b. 2.	Fransk	- 30	Grøterud.
4 M. a. 2.	Latin	- 33	Ræder.
3 M. b. 2.	Naturhistorie	- 37	Jacobsen.

Mandag 30te juni.

Formiddag.

Inspektion kl. 8³/₄—9

}	3dje etage Dahl.
	2den etage N. Jæger.
	1ste etage Ringi.

3 L. G. 1. Latin	nr. 35 Dahl (censor M. Gjør).
3 L. G. 3. Græsk	- 33 Aars (censor Torp).
3 R. G. 2. Mathematik	- 31 Holst (censor Sørensen).
6 M. 4. Latin	- 17 V. Aubert (censor Bruenech).
6 M. 5. Historie	- 28 Odland (censor Johanssen).
6 M. 7. Geografi	- 29 Schulerud (censor Sundt).
2 L. G. 1. Religion	- 30 Brun
1 R. G. Fransk	- 34 Voss.
5 M. a. Fransk	- 18 N. Jæger.
5 M. c. 1. Engelsk	- 16 E. Nicolaysen.
4 M. a. 1. Latin	- 20 Ræder.
4 M. b. 1. Mathematik	- 21 Hall.
4 M. b. 2. Religion	- 23 Fredriksen.
3 M. a. 2. Norsk	- 7 Kulsberg.
2 M. a. 2. Norsk	- 11 Ellefsen.
1 M. a. Religion	- 14 Jacobsen.
1 M. c. Historie	- 13 Ringi.

Eftermiddag.

Inspektion kl. 4¹/₄—4¹/₂, 3dje etage Andersen.

6 M. 2. Norsk	nr. 28 H. Jæger (censor Brochmann).
6 M. 6. Religion	- 29 Odland (censor Corneliussen).
5 M. b. Naturfag	- 30 Schulerud
5 M. c. 2. Engelsk	- 31 E. Nicolaysen.
4 M. c. Geografi	- 32 Andersen.
2 M. b. 1. Naturhistorie	- 34 Jacobsen.
1 M. b. 1. Tysk	- 35 Schollert.

Tirsdag 1ste juli.

Formiddag.

Inspektion kl. 8 $\frac{3}{4}$ —9. $\left\{ \begin{array}{l} \text{3dje etage Grøterud.} \\ \text{2den etage Ringi.} \\ \text{1ste etage Spjeldnæs.} \end{array} \right.$

3 R. G. 1.	Engelsk	nr. 31 E. Nicolaysen (censor Sommerfelt).
3 R. G. 3.	Religion	- 35 Odland (censor J. Gjør).
6 M. 1.	Naturfag	- 24 Schulerud (censor Holt).
6 M. 3.	Geografi	- 28 Heinrichsen (censor Sundt).
6 M. 8.	Religion	- 29 Brun (censor Corneliusen).
2 L. G. 2.	Græsk	- 30 Grøterud.
2 R. G. 1.	Norsk, oldnorsk	- 37 O. Moe, Norby.
1 L. G. a. 1.	Historie	- 32 Grønvold.
1 L. G. b. 1.	Norsk	- 33 H. Jæger.
1 L. G. b. 2.	Historie	- 34 Voss.
5 M. a.	Norsk kl. 8.	- 18 Andersen.
5 M. c. 1.	Mathematik	- 16 Hall.
4 M. a. 2.	Norsk	- 20 Krog.
4 M. b. 1.	Norsk	- 21 Fredriksen.
3 M. a. 1.	Religion	- 7 Jacobsen.
3 M. c.	Geografi	- 10 Ringi.
2 M. b. 2.	Religion	- 12 Spjeldnæs.
1 M. a.	Norsk	- 14 Hougen.

Eftermiddag.

Inspektion kl. 4 $\frac{1}{4}$ —4 $\frac{1}{2}$, 3dje etage Grønvold.

2 R. G. 2.	Norsk, oldnorsk	nr. 37 Moe, Norby.
1 L. G. a. 2.	Historie	- 32 Grønvold
1 R. G.	Religion	- 34 Odland.
5 M. c. 2.	Mathematik	- 33 Hall.
3 M. b. 1.	Naturhistorie	- 31 Jacobsen.
3 M. b. 2.	Norsk	- 28 Fredriksen.
1 M. b. 2.	Tysk	- 30 Schollert.

Onsdag 2den juli.

Formiddag.

Inspektion kl. $8\frac{3}{4}$ —9,	}	3dje etage Schulerud.
		2den etage Norby.
		1ste etage Jacobsen.

3 L. G. 1. Religion	nr. 35 Odland (censør J. GjØr).
3 L. G. 2. Latin	- 37 Dahl (censør M. GjØr).
3 R. G. 2. Fransk	- 31 K. Nicolaysen (censør Wesenberg).
6 M. 2. Naturfag	- 24 Schulerud (censør Holt).
6 M. 4. Matematik	- 28 Hall (censør Eliassen).
6 M. 5. Engelsk	- 29 Lyche (censør Brekke).
2 L. G. 1. Græsk	- 30 GrØterud.
5 M. a. 1. Tysk	- 18 Hofgaard.
5 M. b. Historie	- 23 Norby.
4 M. a. Geografi kl. 8	- 20 Andersen.
4 M. b. 2. Tysk	- 21 E. Nicolaysen.
4 M. c. Tysk	- 19 N. Jæger.
3 M. a. 2. Religion	- 7 Jacobsen.
2 M. b. 1. Norsk	- 12 Fredriksen.

Eftermiddag.

Inspektion Kl. $4\frac{1}{2}$ — $4\frac{1}{4}$	}	3dje etage GrØnvold.
		2den etage Henrichsen.

6 M. 6. Geografi	nr. 29 Schulerud (censør Sundt).
6 M. 7. Historie	- 28 Odland (censør Johanssen).
2 R. G. 1. Naturfag	- 24 Henrichsen.
2 R. G. 2. Historie	- 37 GrØnvold.
1 L. G. a. Matematik	- 32 Johannesen.
5 M. c. 2. Historie	- 35 Norby.
4 M. b. 1. Historie	- 31 Ræder.
2 M. a. 1. Naturhistorie	- 33 Jacobsen.
1 M. a. 1. Historie	- 30 Gulbrandsen.
1 M. b. 1. Norsk	- 34 Schollert.

Torsdag 3dje juli.

Formiddag.

Inspektion kl. 8 $\frac{3}{4}$ —9. $\left\{ \begin{array}{l} 3dje \text{ etage Hermanstorff.} \\ 2den \text{ etage Hall.} \\ 1ste \text{ etage Fredriksen.} \end{array} \right.$

3 L. G. 3.	Latin	nr. 35 Dahl (censor M. Gjør).
3 R. G. 2.	Naturfag	- 24 Schulerud (censor Friis).
3 R. G. 3.	Fransk	- 31 K. Nicolaysen (censor Wesenberg).
6 M. 1.	Latin	- 28 Hermanstorff (censor Bruenech).
6 M. 3.	Historie	- 34 Odland (censor Johansen).
6 M. 8.	Naturfag	- 29 Henrichsen (censor Holt).
2 L. G. 2.	Religion	30 Brun.
1 L. G. b.	Mathematik	- 33 Johannesen.
5 M. a. 2.	Latin	- 18 Hofgaard.
5 M. b. 1.	Religion	- 23 Ellefsen.
5 M. c. 1.	Tysk	16 Lyche.
4 M. b. 2.	Mathematik	- 21 Hall.
3 M. b. 1.	Geografi	- 9 Hougen.
3 M. c.	Religion	- 10 Fredriksen.
2 M. a. 2.	Geografi	- 11 Ræder.
2 M. b. 2.	Naturhistorie	- 14 Jacobsen.

Eftermiddag.

Inspektion kl. 4 $\frac{1}{4}$ —4 $\frac{1}{2}$ 3dje etage Schollert.

2 L. G. 1.	Historie	nr. 29 Schjøth.
1 R. G.	Mathematik	- 34 Holst.
4 M. a.	Religion	- 35 Odland.
3 M. a. 1.	Geografi	- 30 Gulbrandsen.
2 M. a. 1.	Religion	- 33 Jacobsen.
1 M. b. 2.	Norsk	- 32 Schollert.
1 M. c.	Religion	- 31 Ellefsen.

Fredag 4de juli.

Formiddag.

Inspektion kl. 8 $\frac{3}{4}$ —9 $\left\{ \begin{array}{l} \text{3dje etage Ræder.} \\ \text{2den etage Ellefsen.} \\ \text{1ste etage Spjeldnæs.} \end{array} \right.$

3 L. G. 2.	Mathematik	nr. 35	Johannesen (censor Nærup).
3 R. G. 1.	Norsk, oldn.	- 31	V. Aubert, Lassen (censor Schive).
6 M. 5.	Naturfag	- 24	Schulerud (censor Holt).
6 M. 7.	Religion	- 29	Odland (censor Corneliussen).
2 R. G. 1.	Mathematik	- 37	Holst.
2 R. G. 1.	Fransk	- 34	K. Nicolaysen.
1 L. G. a. 1.	Græsk	- 32	Ræder.
1 L. G. a. 2.	Fransk	- 30	Voss.
1 L. G. b. 1.	Fransk	- 33	Hermanstorff.
1 L. G. b. 1.	Norsk	- 28	H. Jæger.
5 M. a. 1.	Historie	- 18	Nørby.
5 M. c.	Fransk	- 16	Lyche.
4 M. b. 1.	Naturh.	- 21	Jacobsen.
4 M. c. 1.	Religion	- 19	Ellefsen.
4 M. c. 2.	Mathematik	- 20	Hall.
3 M. a. 2.	Tysk	- 7	Kulsberg.
2 M. b. 1.	Religion	- 12	Spjeldnæs
2 M. b. 2.	Norsk	- 11	Fredriksen.
1 M. b. 1.	Geografi	- 8	Hougen.

Eftermiddag.

Inspektion kl. 4 $\frac{1}{4}$ —4 $\frac{1}{2}$ 3dje etage Hansen.

6 M. 4	Historie	nr. 35	Odland (censor Johanssen).
6 M. 8.	Geografi	- 29	Andersen (censor Sundt.)
5 M. b.	Geografi	- 30	Schulerud.
4 M. b. 2.	Historie	- 31	Ræder.
3 M. b. 2.	Tysk	- 32	Fredriksen.
2 M. a. 2.	Naturhist.	- 33	Jacobsen.
1 M. a. 2.	Historie	- 34	Gulbrandsen.
1 M. b. b.	Religion	- 37	Hansen.

Lørdag 5te juli.

Formiddag.

Inspektion kl. 8³/₄ 9

}	3dje etage Hansen.
}	2den etage Lyche.
}	1ste etage Fredriksen.

3 L. G. 1.	Historie	nr. 35 Schjøth (censor Brock.)
3 L. G. 3.	Fransk	- 37 K. Nicolaysen (censor Ottesen).
3 R. G. 2.	Norsk, oldn.	- 31 Aubert, Lassen (censor Schive).
3 R. G. 3.	Naturfag	- 24 Schulerud (censor Friis).
6 M. 1.	Fransk	- 28 Brekke (censor Schram).
6 M. 2.	Latin	- 32 Hermanstorff (censor Bruenech).
6 M. 6.	Mathematik	- 29 Johannesen (censor Eliassen).
2 L. G.	Lat. overs.	- 30 Spjeldnaes.
2 R. G. 1.	Engelsk	- 17 E. Nicolaysen.
2 R. G. 2.	Mathematik	- 33 Holst.
1 R. G.	Engelsk	- 34 Høugen.
5 M. a. 2.	Mathematikk	- 18 Hall.
5 M. c.	Geografi kl. 8	- 16 Andersen.
4 M. a. 1.	Norsk	- 20 Krog.
4 M. a. 2.	Naturhistorie	- 21 Jacobsen.
4 M. c. 1.	Engelsk	- 19 Lyche.
3 M. a. 1.	Tysk	- 7 Kulsberg.
3 M. b. 1.	Tysk	- 9 Fredriksen.
3 M. c.	Historie	- 10 Ringi.
2 M. a. 1.	Tysk	- 11 Ellefsen.
1 M. c.	Norsk	- 13 N. Jæger.

Eftermiddag.

Inspektion 4¹/₄—4¹/₂ 3dje etage Jacobsen.

6 M. 3.	Religion	nr. 28 Odland (censor Corneliussen).
6 M. 5.	Tysk	- 30 Hofgaard (censor Bratt).
6 M. 7.	Norsk	- 29 Norby (censor Brochuann).
4 M. c. 2.	Engelsk	- 32 Lyche.
2 M. b. 2.	Historie	- 33 Jacobsen.
1 M. a. 1.	Geografi	- 34 Gulbrandsen.

Mandag 7de juli.

Formiddag.

Inspektion kl. 8³/₄—9

}	3dje etage Brekke.
}	2den etage Kulsberg.
}	1ste etage N. Jæger.

3 L. G. 1.	Mathematik	nr. 35	Johannesen (censor Nærup.)
3 L. G. 2.	Religion	- 29	Odland (censor A. Gjør).
3 R. G. 2.	Geografi	- 31	Schulerud (censor Henrichsen.)
6 M. 2.	Fransk	- 28	Brekke (censor Schram).
2 L. G. 2.	Fransk	- 22	K. Nicolaysen.
2 R. G. 2.	Engelsk	- 37	E. Nicolaysen.
1 L. G. a.	Religion	- 32	Brun.
1 L. G. b. 1.	Historie	- 33	Voss.
1 L. G. b. 2.	Fransk	- 17	Hermanstorff,
1 R. G.	Engelsk stil	- 34	Spjeldnæs.
5 M. a. 1.	Latin	- 18	Hofgaard.
5 M. b. 1.	Latin	- 23	Kulsberg.
5 M. b. 2.	Religion	- 11	Ellefsen.
5 M. c. 2.	Tysk	- 16	Lyche.
4 M. b. 1.	Latin	- 21	Grøterud
4 M. b. 2.	Norsk	- 10	Fredriksen.
4 M. c. 2.	Norsk	- 19	V. Aubert.
3 M. a. 2.	Naturhistorie	- 7	Jacobsen.
3 M. b. 2.	Geografi	- 9	Hougen.
2 M. b. 1.	Geografi	- 12	Neuberth.
1 M. c.	Tysk	- 13	N. Jæger.
2 M. a. 1.	Geografi	- 14	Ræder.

Eftermiddag.

Inspektion kl. 4¹/₃—4¹/₂ 3dje etage Gulbrandsen.

6 M. 4.	Norsk	nr. 35	V. Aubert (censor Brochmann).
5 M. c. 1.	Historie	- 31	Norby.
2 M. a. 2.	Religion	- 32	Jacobsen.
1 M. a. 2.	Geografi	- 33	Gulbrandsen.
2 R. G. 1.	Religion	- 37	Odland.

Tirsdag 8de juli.

Formiddag.

Inspektion kl. 8 ³ / ₄ —9	}	3dje etage Holst.
		2den etage Grøterud.
		1ste etage Hougen.

3 L. G. 3.	Historie	nr. 35	Schjøth (censor Brock).
3 R. G. 1.	Mathem.	- 31	Holst (censor Sørensen).
6 M. 1.	Historie	- 28	Norby (censor Johanssen).
6 M. 3.	Tysk	- 29	N. Jæger (censor Bratt.)
6 M. 5.	Mathem.	- 30	Johannesen (censor Eliassen).
2 R. G. 1.	Fransk	- 37	K. Nicolaysen.
1 L. G. a. 1.	Fransk	- 32	Voss.
1 L. G. b. 1.	Græsk	- 33	Dahl.
1 R. G.	Historie	- 34	Grønvold.
5 M. a. 2.	Tysk	- 18	Hofgaard.
5 M. b. 1.	Fransk	- 23	Grøterud.
5 M. b. 2.	Mathem.	- 20	Hall.
4 M. b. 2.	Engelsk	- 21	Lyche
4 M. c. 1.	Historie	- 19	V. Aubert.
3 M. a. 1.	Naturhist	- 7	Jacobsen.
3 M. c.	Tysk	- 10	Hougen.
2 M. a.	Historie	- 11	Ræder.
2 M. b. 2.	Tysk	- 12	Fredriksen.

Eftermiddag.

Indspektion kl. 4 ¹ / ₄ —4 ¹ / ₂	}	3dje etage K. Nicolaysen
		2den etage Henrichsen.

6 M. 6.	Norsk	nr. 29	Norby (censor Brochmann).
2 L. G. 1.	Fransk	- 30	K. Nicolaysen.
5 M. c. 2.	Naturfag	- 24	Henrichsen.
4 M. a. 1.	Mathem.	- 31	Schulerud.
4 M. c. 2.	Religion	- 32	Ellefsen.
3 M. a. 2.	Geografi	- 33	Gulbrandsen.
3 M. b.	Historie	- 34	Odland
2 M. b. 1.	Historie	- 28	Jacobsen.
1 M. b. 1.	Religion	- 35	Hansen.
1 M. b. 2.	Geografi	- 37	Hougen.

Onsdag 9de juli.

Formiddag.

Inspektion kl. 8 ³ / ₄ —9	}	3dje etage Dahl.
		2den etage N. Jæger.
		1ste etage Neuberth.

3 L. G. 1.	Fransk	nr. 35	K. Nicolaysen (censor Ottesen).
3 R. G. 2.	Engelsk	- 31	E. Nicolaysen (censor Sommerfelt).
3 R. G. 3.	Mathematik	- 37	Hølst (censor Sørensen).
6 M. 2.	Religion	- 28	Brun (censor Corneliusen).
6 M. 4.	Naturfag	- 24	Henrichsen (censor Hølst).
6 M. 8.	Tysk	- 29	Hofgaard (censor Bratt).
2 L. G. 2.	Norsk, oldnorsk	- 30	H. Jæger, Aubert.
1 L. G. a. 2.	Græsk	- 32	Reeder.
1 L. G. b. 2.	Græsk	- 33	Dahl.
5 M. a. 1.	Mathematik	- 18	Hall.
5 M. a. 2.	Historie	- 22	Norby
5 M. b. 2.	Engelsk	- 23	Lyche
5 M. c. 1.	Religion	- 16	Ellefsen.
4 M. a. 1.	Tysk	- 20	N. Jæger.
4 M. b.	Geografi kl. 8	- 21	Andersen.
4 M. c. 1.	Naturfag	- 19	Jacobsen.
2 M. b. 1.	Tysk	- 12	Fredriksen.
1 M. a.	Tysk	- 14	Hougen.
1 M. c.	Geografi	- 13	Neuberth.
3 F. a.	} Historie, geografi, regning.	- 6	Th. Jensen.
3 F. b.		- 5	Schollert.
2 F. a.		- 2	Aug. Holstad.
2 F. b.		- 4	Gulbrandsen.
1 F. a.	Relig., norsk,	- 1	Agn. Holstad.
1 F. b.	regning.	- 3	Hansen.

Onsdag 9de juli.

Eftermiddag.

Inspektion kl. 4 $\frac{1}{4}$ —4 $\frac{1}{2}$ | 3dje etage Røder.
 | 2den etage Henrichsen.

6 M. 5—7.	Fransk	nr. 29	Lyche (censor Schrau).
2 R. G. 1.	Historie	- 37	Grønvold.
2 R. G. 2.	Naturfag	- 24	Henrichsen
5 M. b. 1.	Tysk	- 31	Norby.
4 M. a. 2.	Mathematik	- 32	Schulerud.
3 M. a. 1.	Historie	- 33	Røder.
3 M. b. 1.	Religion	- 34	Schollert.
3 M. c.	Naturhistorie	- 35	Jacobsen.
2 M. a. 1.	Norsk	- 30	Ellefsen.

Torsdag 10de juli.

Formiddag.

Inspektion kl. 8 $\frac{1}{2}$ —9 } 3dje etage K. Nicolaysen.
 } 2den etage Andersen.

3 L. G. 2.	Græsk	nr. 35	Aars (censor Torp).
3 R. G. 1.	Fransk	- 31	K. Nicolaysen (censor Wesenberg)
6 M. 1.	Geografi	- 28	Andersen (censor Sundt).
6 M. 3.	Naturfag	- 24	Henrichsen (censor Holt).
2 L. G. 1.	Latin	- 30	Dahl.
1 L. G. a. 1.	Latin	- 32	Hermanstorff.
1 L. G. b. 1.	Latin	- 33	Grøterud.
1 R. G.	Norsk	- 34	H. Jæger.
5 M. a.	Religion kl. 8	- 18	Brun.
5 M. c. 2.	Religion	- 16	Ellefsen.
4 M. a. 2.	Tysk	- 20	N. Jæger.
4 M. b. 2.	Naturhistorie	- 21	Jacobsen.
4 M. c. 2.	Historie	- 19	V. Aubert.
2 M. b. 2.	Geografi	- 23	Neuberth.
3 F. a.	} Religion og norsk.	- 6	Th. Jensen.
3 F. b.		- 5	Schollert, Thorsen.
2 F. a.		- 2	Aug. Holstad.
2 F. b.		- 4	Gulbrandsen, Neuberth.
1 F. a.	} Relig., norsk, regning.	- 1	Agn. Holstad.
1 F. b.		- 3	Hansen.

Torsdag 10de juli.

Eftermiddag.

Inspektion kl. 4 $\frac{1}{4}$ —4 $\frac{1}{2}$ } 3dje etage H. Jæger.
 2den etage N. Jæger.
 1ste etage Rader.

6 M. 4.	Fransk	nr. 28	N. Jæger (censor Schram).
6 M. 6.	Naturfag	- 24	Schulermd (censor Holt).
6 M. 7.	Engelsk	- 29	Lyche (censor Brekke).
6 M. 8.	Norsk	- 31	H. Jæger (censor Brochmann).
2 L. G. 2.	Historie	- 30	Schjøth.
2 R. G.	Religion	- 37	Odland.
1 L. G. a. 2.	Latin	- 32	Hermaustorff.
1 L. G. b. 2.	Latin	- 33	Grøterud.
5 M. b. 1.	Mathematik	- 23	Hall.
5 M. b. 2.	Tysk	- 22	Norby.
5 M. c. 1.	Naturfag	- 16	Henrichsen.
4 M. a. 1.	Naturhistorie	- 20	Jacobsen.
4 M. b. 1.	Religion	- 21	Fredriksen.
4 M. c. 1.	Norsk	- 19	V. Aubert.
3 M. a. 2.	Historie	- 7	Rader.
3 M. b. 2.	Religion	- 9	Schollert.
2 M. a. 2.	Tysk	- 11	Ellefsen.

Fredag 11te juli.

Formiddag.

Inspektion kl. 8³/₄—9 3dje etage Schulerud.

3 L. G. 3.	Norsk, oldnorsk nr. 35	Aubert, Moe (censor Lassen).
3 R. G. 1.	Geografi	- 31 Schulerud (censor Henrichsen).
3 R. G. 3.	Historie	- 30 Schjøth (censor Wallem).

Udlevering af karaktersedlerne foregaar for forberedelsesklasserne samt 1ste middelklasse torsdag den 10de juli kl. 12, for de øvrige klasser ved skolens aarsfest, som holdes lørdag den 12te juli kl. 12 i gymnastiksalen.

Til at være tilstede ved disse leiligheder og til at overvære eksamens mundtlige del indbydes herved disciplenes forældre og forsatte samt enhver anden, hvem skolens gjerning maatte interessere.

Ferierne varer til lørdag den 23de august kl. 12 formiddag, da disciplene af alle klasser undtagen 1ste forberedelsesklasse samles for at faa bogfortegnelse, timetabel og lekser. Undervisningen begynder mandag den 25de august kl. 9 formiddag.

De til 1ste forberedelsesklasse indmeldte disciple møder mandag den 1ste september kl. 10. De øvrige nye disciple møder til optagelsesprøve lørdag den 23de august kl. 8 formiddag.

Kristiania den 31te mai 1884.

J. Aars.   P. Voss.   S. W. Hofgaard.

Rettelser i Aars og Voss's skoles program for 1884.

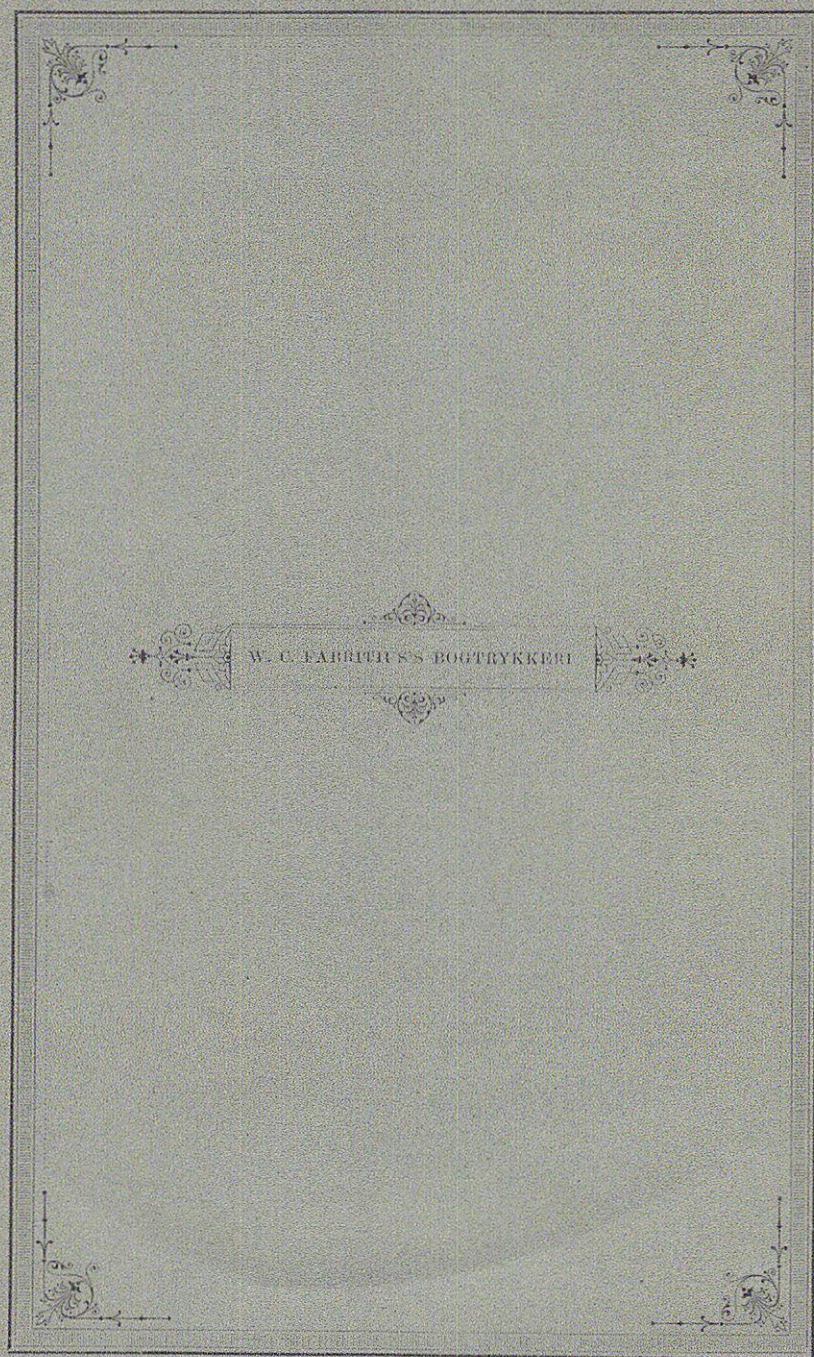
- S. 4, l. 15 f. o. staar en b for h og l. 23 f. o. en c for e.
S. 14, l. 4 f. n. — 1698 for 1685.
S. 20, l. 12 f. o. — dens for den.
S. 22, l. 13 f. n. — en c for e.
S. 29, l. 1 f. o. — Bruun for Brun og l. 2 en l for i.
S. 30, l. 1 f. o. — 1877 for 1874.
S. 31, l. 12 f. n. -- ved skoleaarets begyndelse i august maaned
722 for ved skoleaarets begyndelse 791.
» l. 11 og 10 f. n. staar 680 for 780 og l. 10 f. n. 512 for 612.
S. 47, l. 15 f. o. staar jeg for Jey og l. 24 f. o. Staten for staten.
S. 48, l. 12 f. n. og flg. I den første af de matematiske opgaver

skal staa $\sqrt{\frac{a}{b}}$ for $\sqrt{\frac{a}{b}}$;

i den anden opgave skal ligningen lyde saa:

$$\frac{3x - 2}{x - 1} - \frac{4x - 2}{2x + 3} = 3\frac{1}{7}.$$

- S. 59, l. 1 f. n. staar . for :
S. 66, l. 12 f. n. — 2.40 for 2.14.
S. 69, l. 16 f. o. — læsebog for læsedag.
S. 78, l. 5 f. o. — med for ved.
S. 89 Efter sidste linje skal tilføies:
6. M. 8. Historie nr 29 Ræder (censur Johanssen).
S. 97, l. 1 f. n. staar 1 M. b. b. for 1 M. b. 2.
S. 99, l. 1 f. n. — 2 R. G. 1. Religion for 1 M. b. Historie.

W. U. FARRICH'S BOGTRYKKERI